

Luptați și veți învinge!

M. Mebrenko

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 179-180 / noiembrie 2010

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

În 2008, an în care s-au împlinit 75 de ani de la Holodomor, Ucraina a început să comemoreze pe plan național victimele acestui genocid al poporului ucrainean. Tot atunci a fost inițiată acțiunea „Aprinde o lumânare!”, susținută de toți ucrainenii conștienți și responsabili din țară și din afara granițelor ei. Ca urmare, în fiecare an, în ultima sâmbătă din luna noiembrie, la ferestrele caselor din orașe și sate, la ora 16:00, se puteau vedea arzând lumânări în memoria victimelor foametei.

Conform cercetărilor întreprinse, Holodomorul a luat viața a aproape zece milioane de oameni. Această cifră depășește pierderile suferite de poporul ucrainean în cel de-al Doilea Război Mondial. Ucraina resimte și astăzi efectele cumplitei terori care avea ca scop distrugerea planificată a națiunii ucrainene.

Istoricii spun că foametea din Ucraina a fost provocată de Stalin, care a ordonat colectivizarea forțată a agriculturii și i-a lipsit apoi pe țărani de orice sprijin, fiindu-le confiscate grânele și toate produsele de consum alimentare din gospodăria. Se estimează că în perioada cea mai grea a foametei

solidarea legalității și la respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului“.

În 28 noiembrie 2006, Rada Supremă a Ucrainei a adoptat proiectul de lege care condamnă Holodomorul - Marea Foamete din Ucraina anilor 1932-1933, provocată în mod artificial. Atribuindu-i acestui proiect legislativ, prin semnătura sa, putere de lege, președintele de atunci al Ucrainei, Viktor Iușcenko, a salutat hotărârea istorică a parlamentarilor ucraineni, menită să ducă la restabilirea demnității naționale a Ucrainei și a dreptății istorice, făcând totodată apel la comunitatea mondială să sprijine eforturile Ucrainei pentru cinstirea memoriei victimelor Holodomorulului.

Holodomorul a fost recunoscut drept genocid al poporului ucrainean de 13 state: SUA, Estonia, Australia, Canada, Ungaria, Lituania, Georgia, Polonia, Peru, Paraguai, Ecuador, Columbia, Mexic, Letonia. Totodată, el a fost recunoscut ca genocid de 26 organe legislative ale unor unități administrative-teritoriale din șapte state ale lumii: Australia, Argentina, Brazilia, Marea Britanie, Spania, Italia, Canada și Portugalia.

tru cinstirea memoriei victimelor Holodomorulului-genocid din anii 1932-1933 care cheamă cetățenii ca pe 27 noiembrie să aprindă o lumânare în memoria milioanele de victime ale acestei cumplite tragedii. „Membrii Comitetului organizatoric civic fac apel ca toți oamenii de bună credință, indiferent de naționalitate, cetățenie și credință, la toți aceia care împărtășesc durerea și tristețea poporului ucrainean, ca în ziua de 27 noiembrie, la ora 16:00, să aprindă o lumânare pentru sufletele victimelor Holodomorulului - se arată în apelul acestora adresat conaționalilor.

Comitetul organizatoric subliniază că cinstirea memoriei victimelor Holodomorulului nu trebuie politizată. „Aprinderea lumânării, săvârșirea slujbelor de pomenire în biserici pentru victimele care au fost îngropate fără slujbe de înmormântare nu trebuie politizate. Noi vrem doar să păstrăm memoria celei mai mari tragedii din istoria Ucrainei“.

Din componența Comitetului organizatoric civic și-au dat acordul să facă parte: acad. Ihor Iuchnovskyi, doctor în filosofie, scriitorul Evhen

Ucraina nu uită Holodomorul

mureau în fiecare zi 25.000 de oameni. Adevărata dimensiune a dezastrului a fost ascunsă în perioada Uniunii Sovietice, fiind adusă în atenția opiniei publice abia după câștigarea independenței de către Ucraina, în 1991. Țăranii mureau fiindcă nu aveau ce mânca. Ei erau izolați de restul lumii și nu aveau nicio putere. Oamenii din zonele ce aparțineau atunci de România și Polonia încercau să vină în ajutor țăranilor din Ucraina. Se cunosc multe cazuri când ajutoarele venite de la români și polonezi erau înapoiate în țara de origine: vameșii nu permiteau ca alimentele să intre în Ucraina pe motiv că aveau „microbi și bacterii“.

Actele regimului totalitar trebuiau condamnate pe plan mondial. Diplomația ucraineană și ucrainenii de peste hotare au depus mari eforturi pentru ca comunitatea mondială și instituțiile internaționale să recunoască Holodomorul drept genocid al poporului ucrainean.

În 2003, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la Holodomor, a fost difuzată ca document al Adunării Generale a ONU, o declarație comună care a devenit un moment important în ridicarea nivelului de informare a comunității internaționale în această problemă. În declarația menționată s-a recunoscut pentru prima dată în istoria Națiunilor Unite în mod oficial faptul că Holodomorul este o tragedie a poporului ucrainean provocată de acțiunile necruțătoare și de politica regimului totalitar. Documentul cuprindea și apelul la continuarea cercetărilor și la popularizarea informațiilor despre evenimentele din anii 1932-1933 pentru ca cunoașterea lor să contribuie la con-

Holodomorul a fost recunoscut în cadrul ONU, al Parlamentului European, OSCE, UNESCO și al Adunării Baltice.

În timpul guvernării anterioare, poporul ucrainean și președintele Ucrainei aveau aceeași abordare a problemei Holodomorulului din anii 1932-1933 și în aprecierea lui ca genocid împotriva ucrainenilor.

În momentul de față, situația s-a schimbat. Părerile ucrainenilor au rămas aceleași, dar noua putere manifestă o atitudine nouă față de aceste evenimente din istoria Ucrainei.

În luna aprilie, la Strasbourg, președintele în exercițiu al Ucrainei, Viktor Ianukovyci, a respins tratarea Holodomorulului ca genocid, continuând și în lunile următoare să inducă în societatea ucraineană o nouă tratare a Holodomorulului din anii 1932-1933 potrivit căreia foametea nu a fost un genocid al poporului ucrainean, ci „o tragedie comună a popoarelor frățești ucrainean, rus și kazah“.

Pe aceeași poziție se situează și membrii partidului în fruntea cărui se află președintele. Astfel, un membru al Partidului Regiunilor, Vasyl Kyseliov, a depus în Rada Supremă un proiect de lege în care se propune modificarea Legii privind Holodomorul din anii 1932-1933 în sensul înlocuirii termenului de „genocid“ așa cum este recunoscut astăzi Holodomorul în legea menționată prin „tragedie“ a poporului ucrainean. Proiectul legislativ se află în Parlamentul Ucrainei.

Agenția de presă UNIAN a comunicat că, de curând, s-a înființat un comitet organizatoric pen-

Sverstiuk; ex-vicepremierii acad. Mykola Julynskyi și Ivan Vasiunyk, secretarul general al Congresului Internațional al Ucrainenilor, Stefan Romaniv, rectorul Academiei Kievo-Movilene, acad. Serhi Kvit, rectorul Universității Naționale „Ivan Franko“ din Lviv, Ivan Vakarciuk, istoricii Volodymyr Viatkovyci și Vasyl Marociko, activiști în domeniul culturii Nina Matvienko, Evhen Stankovyci ș.a.

Comitetul organizatoric a aprobat un plan al acțiunilor ce vor fi organizate pe plan național cu prilejul Zilei memoriei victimelor Holodomorulului-genocid din 1932-1933 sub denumirea generică „Holodomorul din '32 - '33 este genocid. Să ținem minte“ și apelul adresat ucrainenilor.

În afară de chemarea adresată tuturor oamenilor de bună credință să aprindă o lumânare în memoria victimelor Holodomorulului, în apel sunt chemate bisericile și organizațiile religioase din Ucraina să săvârșească rugăciuni și să participe la acțiunile de comemorare a victimelor Holodomorulului.

Cu prilejul Zilei Holodomorulului, ucrainenii din România cinstesc și ei memoria milioanele de victime nevinovate, mai ales femei și copii, care și-au pierdut viața în anii 1932-1933. Această zi este una a conștiinței și a responsabilității în fața istoriei, fiecare dintre noi fiind dator să cunoască adevărul despre cele petrecute și să evalueze obiectiv trecutul pentru ca tragicele evenimente de atunci să nu se mai repete.

Ion ROBCIUC

În prima zi a lunii octombrie, locuitorii satului Bălcăuți sărbătoresc hramul bisericii, închinat Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului. Pentru a doua oară, această zi a fost declarată „Ziua satului natal“, bălcăuțenii fiind așteptați la o serie de manifestări religioase și culturale.

„Bucură-Te, bucuria noastră; acoperire-ne pe noi de tot răul cu Cinstitul Tău Acoperământ“.

Sărbătoarea a început de dimineață, la biserică, unde creștinii au venit să aducă mulțumiri Maicii Domnului și să se roage pentru diverse trebuințe.

Sărbătoarea „Acoperământul Maicii Domnului“ vine dintr-un trecut îndepărtat, de pe vremea împăratului Leon cel Înțelept (886-912). În biserica Vlahermei din Constantinopol, creștinii privegheau și se rugau întru slava Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Alături de mulțimea de oameni se aflau și sfântul Andrei împreună cu ucenicul său, fericitul Epifanie. Când și-au ridicat ochii în sus au văzut pe împărăteasa cerului stând și rugându-se, acoperind poporul aflat în biserică cu cinstitul ei omofor. Era înconjurată de oști cerești și mulțime de sfinți, așezați cu toții în rugăciune. Erau patru ceasuri din noapte, în prima zi a lunii octombrie...

De atunci, în această zi creștinii aduc mulțumiri Maicii Domnului pentru faptul că se roagă cu umilință către iubitul Ei Fiu și Dumnezeu nostru Isus Hristos pentru toată lumea.

Anul acesta sfânta liturghie a fost oficiată de preotul paroh al bisericii Mihai Liviu Marici, ajutat de preoții: Mihai Maghiar - biserica ucraineană Suceava, Daniel Petrașuc - biserica Negostina, Andronic Iosif - biserica Mănești. A

fost prezent și ieromonahul Mihai Negrea de la Mănăstirea Podul Coșmei / Vatra Dornei, fost preot al bisericii din Bălcăuți în urmă cu 30 de ani.

Din partea Consulatului Ucrainei la Suceava a participat domnul consul Vasyl Nerovnyi.

Conform tradiției, de hramul unei biserici, vin mulți creștini din localitățile învecinate. Pentru aceștia, gospodinele satului au pregătit bucate gustoase. La ieșirea din biserică fiecare a fost ospătat după obiceiul străbun.

De ziua satului

Spectacol de muzică și dans

Sărbătoarea a continuat la Căminul Cultural, unde bălcăuțenii au fost invitați la un spectacol de muzică și dans.

În prima parte a spectacolului pe scenă au urcat membrii Ansamblului folcloric studentesc „Arcanul“ al Universității „Ștefan cel Mare“ din Suceava. Aceștia au venit la Bălcăuți ca urmare a invitației pe care le-a făcut-o colegul lor, Petru Șoiman. Programul artiștilor suceveni a inclus dansuri populare din zonele Bucovina, Oaș și Ardeal, melodii instrumentale interpretate de soliștii Gabriel Vașcovici - la fluier și tilincă, Alex Laza - clarinet, Ovidiu Șvarț la nai precum și melodii interpretate de grupul vocal al ansamblului și de duetul Miruna Damian / Nicoleta Afrășinei. Au coordonat, din spatele scenei: Friedrich Șvarț - coregrafia, Ioan Nemțoi - instructor coregraf, Ovidiu Șvarț - conducerea

muzicală, Mihai Grămăticu, Sorin Pohoată - conducerea ansamblului.

Partea a doua a spectacolului a fost asigurată de Ansamblul de dansuri „Kozaciok“ și de grupul de folk „Mirsin“ din Bălcăuți, instructor coordonator Petru Șoiman. Momentul artiștilor bălcăuțeni a debutat cu o proiecție video în care au fost surprinse principalele momente din evoluția lor pe parcursul unui an și jumătate care a trecut de la înființare. Spicuim și noi din bogata activitate: Ziua Limbii Maternelne - Suceava, „Împreună în

Loredana Mândrișteanu este originară din satul Măriței, comuna Dărmănești, județul Suceava. Și-a început cariera artistică participând la Festivalul Interetnic „Conviețuiri“. Acum este o cunoscută solistă de muzică populară, fiind invitată la emisiuni de profil cum ar fi „Tezaur folcloric“ de la TVR1 sau la emisiuni ale canalelor ETNO și FAVORIT. Nu-și uită însă originile și include în repertoriul său și piese în limba ucraineană, în special melodii purtând semnătura compozitorului Volodymyr Ivasiuk. Pe lângă cariera artistică, Loredana Mândrișteanu predă și limba ucraineană în satul Șerbăuți.

Diana Harasemiuc este din Bălcăuți. Când era elevă a școlii din localitate participa și ea la Festivalul Interetnic „Conviețuiri“. În anul 2000, a făcut parte din echipa care a reprezentat comunitatea ucraineană din România la manifestările dedicate Zilei Copilului de la Sibiu. Pe atunci era în clasa a IV-a și împreună cu colegii ei, coordonați fiind de doamna învățătoare Lăcrămioara Grigoriuc, au pus în scenă o șezătoare, valorificând obiceiurile și tradițiile locale. Apoi, anul trecut, a debutat pe scena Căminului Cultural din Bălcăuți ca membră a grupului folk „Mirsin“. Astăzi este studentă la Iași, colaborează cu formația fraților Reuț. Momentan interpretează doar muzică populară românească, dar culege și folclor din Bălcăuți și Negostina, promițând că nu peste mult timp o vom asculta și cu piese în limba ucraineană.

Prezentarea spectacolului a fost asigurată de Convalia Hrehorciuc. A fost a II-a ediție a manifestărilor dedicate „Zilei satului Bălcăuți“. Sperăm că nu și ultima...

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Mâncăruri tradiționale la Izvoarele Sucevei

Așa cum gospodăria, mobilierul interioarelor și îmbrăcămintea au un arome specific, și preparatele culinare se înscriu pe linia tradiționalului. Bucătăria huțulă este bogată, sănătoasă și cuprinde câteva bucate pe care le-am cules din lumea satului.

Mămăliguța cu cartofi. După ce au fost curățați, cartofii se pun la fiert, într-un ceain. Pe vremuri, cartofii se fierbeau în coajă și apoi se curățau. Se adaugă făină de porumb și puțină făină de grâu sau griș. Se amestecă bine, folosindu-se un ceain special. Se servește cu tochtură, cu huslinkă, cu unt și brânză.

Ieșnița. Pentru a o prepara, avem nevoie de smântână, ouă bătute și foi de ceapă verde. Se pune smântâna la fiert și apoi se amestecă cu ouăle bătute. Se adaugă puțină făină de grâu. La foc moale. Se amestecă cu o lingură de lemn până când untul iese la suprafață. Se servește cu mămăliguță de cartofi.

Huslinka nu lipsește din bucătărie. Se poate prepara toamna sau atunci când este nevoie. Huslinka de toamnă, bazată pe lapte mai gras, se păstrează foarte bine pentru iarnă. Laptele fiert, calduț se toarnă în puțină, pe fundul căreia se pune în prealabil un „cuib“, adică un polonic de huslinkă din rezerva anterioară. Pentru a-i asigura un plus de calitate, se adaugă puțină smântână. Se servește numai cu mămăliguță.

Chișca rusească [= ucraineană] (*chișca cu făină de porumb*) seamănă cu cea românească,

numai că în obținerea compoziției se folosește făina de porumb. Se fierbe, după care se dă la cuptor. Se taie bucăți potrivite și se servește cu mămăliguță de cartofi și huslinkă.

Plăcintă pe foi de varză (knyși). Pentru a o pregăti este nevoie de: brânză de vacă, făină de porumb, mărar, foi de ceapă, câteva foi de varză. Aluatul obținut astfel se așază pe foile de varză și se dă la cuptor, direct pe vatră. Când este gata, se stropește cu smântână.

Piroștele (chiroște sau pyrohy). Din aluatul de făină de grâu se taie pătrățele de mărime potrivite. Umplutura poate fi din: cartofi cu ceapă rumenită, gem, dulceț, brânză. Se pun la fiert și se servesc calde.

Zaterka (frecăței) se prepară din puțină făină de grâu și apă. Când apa dă în foc, se adaugă mici cocoloașe din făină de grâu și se amestecă bine. Când este gata, se presară puțin zahăr și se servesc calduți.

Papanașii: făină de grâu, zahăr, brânză de vaci și puțin bicarbonat, stins cu zeamă de lămâie.

Palanyți (turtă pe plită). Din aluat se taie pătrățele care se coc pe plită. Ceea ce rezultă este deosebit de gustos și se servește, de regulă, în zilele de post, cu ceai.

Pampuștele (gogoșile) nu lipsesc de la mesele mari (Crăciun, Paști, nunți, înmormântări, petreceri).

În rândul băuturilor se remarcă *afinata*. Afinele proaspete se pun în borcane sau putini, peste care se toarnă zahăr. Sucul rezultat se amestecă cu vodca, rezultând o licoare delicioasă, care se servește la mesele mari și oaspeților de seamă.

Sucul de merișoare și suc de afine, suc de pălținele, suc de coacăze. Merișoarele, culese în luna august, se conservă în putini, fie cu apă, fie zdrobite și amestecate cu zahăr. Se păstrează foarte bine. Uneori, în zilele de post, merișoarele, îndulcite, se servesc cu mămăliguță. Și, vă promit, este un deliciu. Încercați! Alteori, merișoarele se consumă cu smântână.

Sucul de afine se recomandă pentru întărirea memoriei.

Ne mai mirăm cum că bătrânii noștri, la 80 de ani, trecuți prin toate vâltoarele vremurilor, cu bujori în obraji și fără riduri, dar fără să știe ce este stresul, urcă și coboară muntele ca în tinerețe. Nu-și bat capul cu euro-ii în plus încasați de cei aflați în fruntea... culmii, nu se simt frustrați...

prof. Ion AFLOREI

Vizita delegației Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare la Ujhorod - Ucraina

În perioada 15-16 octombrie 2010, președintele UUR - filiala Satu Mare, Macioca Mihai, împreună cu prim-vicepreședintele Prodaniuc Pavel, s-au deplasat în Ucraina la Ujhorod, regiunea Transcarpatia.

Cu acest prilej au fost înmânate DVD-uri și cărți editate cu ocazia dezvelirii bustului lui Taras Șevcenko la Satu Mare, personalităților Administrației Regionale, Consiliului Regional, Universității din Ujhorod, bibliotecilor universitare și regională și Radio-Televiziunii pentru minorități naționale, canal Tisa.

De asemenea, au fost lăsate cărți pentru a fi expediate și Parlamentului din Kiev, Ministerului Culturii, Ministerului de Externe și personal deputatului în Rada Supremă, Stanislav Arjevitin.

Totodată au fost înmânate DVD-uri și cărți pentru cele două soprane, artiste emerite, care au participat de mai multe ori la comemorarea zilei lui Taras Șevcenko, organizată în Satu Mare, este vorba de Oksana Ilnykyi și Maria Zubanyci.

În total, au fost înmânate un număr de 29 de cărți și 58 DVD-uri.

De menționat faptul că majoritatea acestor personalități au făcut parte din delegația Regiunii Transcarpatia la evenimentul dezvelirii bustului lui Taras Șevcenko la Satu Mare.

Conducerea UUR - filiala Satu Mare, mulțu-

mește în mod deosebit doamnei profesoare de limba ucraineană de la Universitatea Națională din Ujhorod, Veheș Anastasia, pentru contribuția sa la editarea (traducerea) cărții și domnului Zan Mihai pentru aceeași activitate.

Delegația a fost primită de Serbailo Andri, prim-vicepreședinte al Consiliului Regional Transcarpatia, care a adus mulțumiri UUR - filiala Satu Mare, pentru efortul depus și rezultatele obținute în menținerea și dezvoltarea relațiilor ucraineano-române, în special pentru dezvoltarea culturală și spirituală a celor două etnii, cea română din Regiunea Transcarpatia - Ucraina și cea ucraineană din județul Satu Mare - România, subliniind faptul că dezvelirea bustului lui Taras Șevcenko la Satu Mare este de importanță istorică, care exprimă dorința sinceră de colaborare în toate domeniile, de respect reciproc între județul Satu Mare și Regiunea Transcarpatia, între Ucraina și România.

Cu acest prilej au mai fost înmânate ziarele UUR „Ukrainskyi visnyk” și „Vilne slovo” în care sunt scrise articole dedicate Conferinței Internaționale care a avut ca temă „Dezvoltarea durabilă a Carpaților și a altor regiuni montane din Europa”, conferința ce a avut loc la Ujhorod. Articolele, au fost consemnate de președintele UUR și deputat în Parlamentul României, domnul Ștefan Buciuta, care mulțumește în mod

Din activitatea președintelui UUR

În luna noiembrie 2010, în cadrul organizațiilor Uniunii Ucrainenilor din România au continuat să se desfășoare alegerile locale și conferințele filialelor județene, acelea care încă nu au avut loc pentru că au existat unele probleme legate de organizare. Unele organizații nu au respectat prevederile statutare, fapt ce a determinat să convocăm Consiliul de Conducere în cadrul căruia s-au analizat toate problemele ivite cu ocazia acestor adunări.

Ședința Consiliului s-a desfășurat la sediul filialei UUR Suceava, în data de 19 noiembrie 2010, cu următoarea ordine de zi: 1) Analiza situației financiare pe trimestrul III, 2010; 2) Analiza situației investițiilor și aprobarea unor proiecte de investiții; 3) Stadiul și analiza desfășurării alegerilor locale ale UUR și a conferințelor filialelor UUR; 4) Prezentarea situației membrilor UUR pe organizații și stadiul de colectare a cotizațiilor membrilor UUR; 5) Analiza situației școlare și cultural-educative la nivelul filialelor UUR; 6) Diverse probleme organizatorice.

În cadrul discuțiilor s-a hotărât repetarea alegerilor locale acolo unde ele nu s-au desfășurat conform prevederilor statutare.

În cadrul Consiliului s-a aprobat, de asemenea, transformarea organizației locale Iași în filială a UUR și a fost confirmat comitetul filialei în următoarea componență: Hrihorciuc Victor - președinte, Daniel Serdenciuc - vicepreședinte, Scalschi Sorin - vicepreședinte, Macovei Timofte - secretar, Serdenciuc Irina, Sorgot Ilie Liviu, Serdenciuc Otilia - membri. Totodată, s-a aprobat finanțarea necesară pentru achiziționarea unui imobil necesar sediului filialei Iași a UUR.

A doua zi, sâmbătă, a avut loc conferința filialei Suceava a UUR la care au participat delegații din localitățile Bălcăuți, Botoșenița, Brodina, Brodina de Sus, Cacica, Călinești-Cuparencu, Ciumârna, Dânila, Dragomirești Sat, Mărițeia, Gropeni, Ipotești, Izvoarele Sucevei, Milișăuți, Moldova-Sulița, Negostina, Paltinu, Rădăuți, Siret, Ulma, Nisipitu, Lupcina, Vășcăuți, Vicșani.

deosebit domnului președinte al Consiliului Regional, Kicikovskiy Mychailo, pentru modul excepțional în care a organizat acest eveniment și totodată îi urează succes în activitatea viitoare.

Mihai MACIOCA

Scrisoare

Stimate domnule Mihai Macioca,

Vă mulțumesc pentru atenția ce mi-a fost acordată și pentru cartea primită.

Cartea a ieșit foarte interesantă, frumos editată, dar cel mai important - în ea se regăsesc materiale de importanță istorică.

Dumneavoastră ați făcut foarte mult, popularizând Ucraina și cultura ucraineană în cadrul filialei UUR din județul Satu Mare. Pentru acest lucru noi vă mulțumim.

Eu mă mândresc că am avut onoarea de a fi prezentă la dezvelirea bustului Marelui Cobzar în Satu Mare.

Am fost bucuroasă că Taras Șevcenko este cunoscut pe tot mai multe continente, unindu-i pe ucraineni în spațiu și timp.

Sunt bucuroasă că am putut să fiu și eu într-o oarecare măsură de folos.

Să vă dea Dumnezeu sănătate, putere în munca Dumneavoastră și mult succes.

Cu sinceritate,

Anastasia VEHEȘ, profesoară a Universității de Stat din Ujhorod (Ucraina).

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile Curierului ucrainean revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactori:
Ștefan Buciuta

Ion Covaci

Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART ORGANIZATION SRL“

Ștefan BUCIUTA

Alegeri la Tulcea

Luna octombrie a fost consacrată pregătirii și desfășurării Conferinței județene a filialei tulcene a UUR. Sâmbătă, 16 octombrie 2010, în cocheta sală de conferințe a hotelului „Select” din Tulcea, în prezența a peste patruzeci de delegați și invitați, precum și a președintelui UUR, domnul Ștefan Buciuta, s-au desfășurat lucrările conferinței.

Din partea organizațiilor locale au participat următorii delegați: Danilencu Dumitru, Timofan Cornel (Pardina); Lisavencu Florea, Leleanca Vali, Cozlov Zamirca Valentina, Gheba Silvia, Lujanschi Daria (Chilia Veche); Maxim Ion, Radu Claudiu (Letea); Șerban Fănică (Crișan); Artimov Gabriela, Platon Florin (Caraorman); Gheorghe Ștefana, Neagu Georgeta (Fântâna Mare), Tudor Florentina, Sidorencu Mihai, Toader Gheorghe, Sevastian Valeriu, Sacui Veronica, Teodorov Lioara (Tulcea); Tertîș Vasile, Nichita Ion, Melihov Sazon, Carpov Ana (Telița).

Dl Dumitru Cernencu prezintă darea de seamă

De asemenea, au participat membrii comitetului aflat în funcție, precum și o serie de invitați inclusiv de la organizațiile locale unde nu s-au desfășurat alegeri din motive obiective.

După alegerea prezidiului și stabilirea celorlalte activități organizatorice, președintele Dumitru Cernencu a prezentat darea de seamă a

comitetului, insistând asupra unor realizări importante în cadrul filialei și prezentând prioritățile viitorului comitet și ale membrilor filialei tulcene de care vor trebui să țină seama în pregătirea, organizarea și desfășurarea tuturor activităților.

După prezentarea dării de seamă s-a trecut la discuții unde, pe lângă aprecieri la adresa calității dării de seamă, s-au dezbătut de către vorbitori probleme legate de calitatea și performanța învățământului în limba maternă, necesitatea dotării cu aparatură și alte materiale a unor sedii, precum și confecționării unor costume tradiționale, acolo unde activează grupuri vocale și formații de dans.

În plin spirit democratic, au fost aduse și critici la adresa comitetului, inclusiv a președintelui de către Ananie Ivanov, care a pretins că prezentarea situației financiare a filialei este obligația comitetului, deși în Statutul UUR la art. 14 se stipulează în mod clar faptul că „Comitetul are obligația de a prezenta anual, în fața membrilor săi, dări de seamă privind activitatea desfășurată”.

De asemenea, vorbitorii au ridicat probleme destul de delicate existente în rândul etnicilor ucraineni, probleme legate de condițiile grele de viață și de muncă, lipsa oricărui perspective pentru tineret, greutăți întâmpinate în procesul de învățământ matern, inclusiv de natură pecuniară, dar s-au avansat și propuneri pentru îmbu-

Aspect din sală

nătățirea activității noastre viitoare, propuneri ce țin de pregătirea și selecția personalului didactic, atragerea copiilor în procesul de învățământ, mobilizarea membrilor filialei în promovarea valorilor noastre etice tradiționale, precum și implicarea la nivel de organizație în realizarea corectă a recesământului populației preconizat a se desfășura în anul 2011.

Totodată, s-a reiterat ideea că datorită activităților care se desfășoară la sediul filialei, cât și datorită numărului crescut de participanți, acesta nu mai corespunde, fiind necesare eforturi susținute în vederea găsirii unor soluții noi, oportune, inclusiv achiziționarea unui nou sediu.

După desfășurarea discuțiilor consistente și constructive, s-a trecut la aprecierea activității comitetului unde cu două abțineri s-a votat calificativul de „foarte bine”.

În continuare, la propunerea președintelui prezidiului, s-a trecut la alegerea președintelui filialei, unde deși s-a insistat pe mai multe propuneri, în unanimitate de voturi, a fost reales Dumitru Cernencu.

S-a procedat apoi la alegerea noului comitet al filialei și în urma votului majorității au fost aleși următorii membri: Tudor Florentina, Carabin Maria, Danilencu Dumitru, Sidorencu Florica, Teodorov Lioara și Tertîș Vasile, fiind totodată propuși și votați în unanimitate pentru a participa ca delegați din partea filialei noastre la Congresul UUR, alături de invitații care se vor stabili la nivel de filială.

Dumitru CERNENCU

Conform prevederilor Statutului UUR, în ziua de 17 octombrie a.c., la sediul filialei Galați a UUR, au avut loc alegerile noului comitet de conducere. Conferința filialei din Galați a fost onorată de prezența dlui Ștefan Buciuta, președintele UUR, deputat în Parlamentul României, și de o delegație a UUR - filiala Tulcea. S-a supus la vot ordinea de zi a adunării de alegeri care a fost condusă de dl Ștefan Buciuta. Apoi i s-a dat cuvântul președintelui filialei, Vichentie Nicolaiciuc, care a prezentat darea de seamă pe ultimii patru ani.

În materialul prezentat au fost evidențiate unele succese în conformitate cu planul de proiecte și acțiuni culturale aprobate de conducerea UUR, cum ar fi comemorarea zilei de naștere a lui Taras Șevcenko și Mihai Eminescu, sărbătorirea Zilei Naționale a Ucrainei, Zilele Europene ale Patrimoniului, Zilele comunităților etnice din România, comemorarea victimelor Holodomorului din anii 1932-1933 („Aprinderea lumânării”), expoziția de carte și reviste în limba ucraineană, participarea la diferite acțiuni culturale organizate de Consiliul Județean, Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, întâlniri lunare cu reprezentanții altor etnii și cu mass-media, depunerea florilor la bustul lui I. Mazepa etc. În continuare au urmat discuții pe marginea dării de seamă prezentate la care au luat cuvântul dnii Poncrat Simion, Osman Nadia, Al. Gherbănescu, dna Cristina Burca etc. Apoi s-a

Alegerea noului comitet al UUR - filiala Galați

Dl Vichentie Nicolaiciuc prezintă darea de seamă

supus la vot noul comitet de conducere propus în următoarea structură: Vichentie Nicolaiciuc-Kontuș - președinte, Poncrat Simion - vicepreședinte, Conțonencu Petrică - secretar, Osman Nadia - responsabilă cu probleme culturale, Alexandru Gherbănescu - membru de legătură cu mass-media, Cristina Burca - responsabilă cu problemele tineretului, care a fost votată în unanimitate.

Dl Ștefan Buciuta a propus ca pentru viitor, acțiunile ce vor avea loc, să fie anunțate, în prealabil, în presa locală, iar dotările solicitate de filială, să fie bine argumentate și însoțite de memorii justificative.

Președintele UUR - filiala Tulcea, dl Dumitru Cernencu, a propus ca acțiunile filialei Galați să fie mai bine popularizate și să fie primiți noi membri în organizație, în special tineri.

S-au propus și votat delegații la cel de-al VI-lea Congres al UUR, și anume dnii Vichentie Nicolaiciuc și Petrică Conțonencu.

În final, cei prezenți la alegerea noului comitet de conducere al UUR - filiala Galați s-au deplasat la Parcul „Libertății” și au depus o coroană de flori la bustul lui I. Mazepa pentru a cinsti memoria marelui conducător de oști, figura cea mai importantă a istoriei Ucrainei de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea.

Pentru viitor, noul comitet a propus îmbunătățirea activității culturale a filialei, întrucât unul dintre țelurile organizației este acela de a pune în circulație valorile autentice ale UUR - filiala Galați.

Vichentie NICOLAICIUC-KONTUȘ

O aniversare de ... 45 de carate

(Urmare din numărul 177/178)

După vorbele frumoase ale tuturor participanților la a 45-a aniversare a absolvirii Colegiului Național „Ștefan cel Mare” din Suceava unul din organizatorii acestui eveniment, dl Adrian Graur, ne-a invitat la locul său de muncă, și anume Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava.

Toți participanții din aulă au trecut pe la capelă ortodoxă.

Răspunzând invitației adresate în aula liceului am ajuns în corpore la un interval de timp nu prea lung, la Universitatea suceveană, fiind întâmpinați de însuși rectorul instituției care, fără utilizarea firului Ariadnei, ne-a purtat prin toate corpurile componente ale campusului universitar, explicându-ne ce și cum e cu actuala Universitate suceveană, revenind la punctul inițial de unde am plecat în explorarea de excursionist a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava.

În microexcursia prin campusul universitar sucevean, printre altele, m-au impresionat și următoarele: corpul K - complex de natație și kinetoterapie, corpul F - Auditorium „Joseph Smith” care e o sală specială de curs modernă cu panouri fonoizolante.

Cele văzute și cele auzite la Universitatea suceveană ne îndreptătesc să afirmăm că fără grija de gospodar bucovinean în toate cele întreprinse de dl rector Adrian Graur, nu s-ar fi putut obține rezultate bune.

La finele celor inserate aici vreau să completez cu un microinterviu ce mi-a fost acordat cu multă bunăvoință și deschidere spre oameni de către dl prof. univ. dr. și rector Adrian Graur, pentru care-i mulțumesc.

Gheorghe Homiuc: Stimate dle rector al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, vă rog să prezentați laconic dimensiunea Dvs. existențială între absolventul Școlii Medii nr. 1 „Ștefan cel Mare” din Suceava anului 1965 și cel de rector al Universității suceveane din 2010.

Adrian Graur: Mi-am început viața de licean la puțin timp după aniversarea a 100 de ani de existență a Liceului „Ștefan cel Mare” din Suceava. Aici se formaseră deja o pleiadă de personalități ale culturii noastre naționale.

Liceul mi-a oferit zi de zi șansa de a face diferența între bine și rău, între valoare și nonvaloare și m-a lăsat să trăiesc tot timpul cu sentimentul că sunt unul dintre preferații săi.

Dimitrie Leonida spunea la un moment dat că „civilizația unui popor nu poate fi explicată mai bine decât prin gradul întrebuintării naturii în serviciul său...”. Bucovina este una care oferă pentru domeniul electrotehnic exemple timpurii de civilizație pentru societatea românească.

Încă din 1886-1887 există în această parte de țară indicii ale utilizării energiei electrice la minele din zona Iacobeni (un decovil pentru transportul minereului cu acționare electrică) sau la fabricile de

cherestea (generatoare electrice pentru forță și iluminat), iar din 1895 se construiește la stabilimentul băilor din Vatra Dornei prima uzină electrică de folosință publică din zonă (dotată cu turbină Francis de 100 CP).

Mi-am dorit întotdeauna să contribuie la dezvoltarea gradului de civilizație a locurilor din care provin și am ales domeniul electrotehnic. Opțiunea mea, în 1965, la finalizarea studiilor liceale, din mai multe rațiuni, a fost pentru Facultatea de Electrotehnică a Universității „Gheorghe Asachi” din Iași...

Astăzi, la cei 150 de ani ai Colegiului „Ștefan cel Mare” și cei 100 de ani ai facultății absolvite, pot spune că împreună cu colegii mei am reușit să întemeiem la Suceava, în Bucovina, o adevărată școală în domeniul electrotehnic, iar din poziția de rector al Universității suceveane, aceasta ocupă azi poziții semnificative în prima treime între cele 49 universități publice. Trebuie să recunosc faptul că, dacă astăzi pot vorbi de reușită profesională ca inginer, ca profesor universitar și ca rector al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, datorez acest fapt și Colegiului „Ștefan cel Mare” și Facultății de Electrotehnică a Universității „Gheorghe Asachi” din Iași.

Gh. H.: Ținând seama de pluralitatea etnică a Bucovinei de-a lungul istoriei sale, ce a întreprins Universitatea suceveană, pentru armonizarea de facto a ideii de fraternitate între etnii.

A. G.: Ca structură academică în Bucovina, Universitatea suceveană a stabilit încă din anii '80 relații de parteneriat cu Universitatea din Cernăuți. După 1990, aceste relații au cunoscut noi valențe. Au fost stabilite colaborări bilaterale între facultățile celor două universități, iar anual sau bial organizăm sesiuni și conferințe științifice. Regulat la Suceava sau Cernăuți avem competiții sportive pe anumite ramuri sportive, la care participă echipe reprezentative. Avem manifestări artistice comune, cadre academice periodic susțin prelegeri în fața studenților din universitatea parteneră. În fiecare vară, cca 20 de studenți de la Suceava sau Cernăuți participă la Cernăuți, respectiv Suceava la școli de vară de câte 10 zile. Dar, până la urmă, studenții noștri pot percepe și se pot pronunța cel mai avizat asupra calității acțiunilor întreprinse de cele două universități.

S-a terminat și ziua de 4 septembrie 2010 cu o masă festivă la restaurantul Universității suceveane.

A doua zi, pe 5 septembrie 2010, ne-am refugiat cu toții undeva în vârful dealului pentru a ne detașa și relaxa.

Acolo într-un mediu prielnic ce a ținut cu noi, am savurat curățenia naturii înconjurătoare alături de micile intervenții umane făcute de proprietari. Ne-am putut detașa și relaxa departe de „lumea dezlănțuită”.

Închei articolul prin cele rostite cândva de către scriitorul român Zaharia Stancu și retransmise nouă de poetul Nichita Stănescu: „Suntem prea bătrâni să ne certăm, căci nu mai e timp să ne-mpăcăm”.

Gheorghe HOMIUC

Recent, s-au desfășurat competițiile sportive în cadrul Zilei sportului pentru toți unde elevii, școlarii și copiii de grădiniță s-au întrecut la cros, tenis de masă, șah, fotbal. Aceste competiții s-au desfășurat pe grupe de clase, respectiv, grădinițe, clasele I-IV, V-VI, VII-VIII. Au participat copii din toate satele comunelor Dersca, Lazna, Căndești, Mihăileni, într-un număr mare de peste 250 de sportivi. Competițiile

Campionii de la Școala din Mihăileni împreună cu prof. Liliana Semciuc (dreapta) și prof. diriginte Raluca Vatamaniuc (stânga)

au avut loc pe terenul de sport din satul Rogojești, comuna Mihăileni, județul Botoșani în condiții de burniță și chiar ploaie. Competiția la șah a avut loc în sala de clasă mai mare de la Școala din Rogojești.

Toți participanții au dat dovadă de disciplină, curaj, pricepere. Acest lucru înseamnă în

Sport și sănătate

mare măsură că profesorii de educație fizică, din comuna Mihăileni, Liliana Semciuc și Victor Semciuc, precum și învățătorii Ienache Vasile și Daniel Ciubotariu s-au preocupat an de an să pregătească copiii de mici să facă sport pentru a fi sănătoși. Și doamnele educatoare din Rogojești și Mihăileni s-au preocupat de micuții sportivi.

Din numărul destul de mare de participanți s-au evidențiat următorii: Dumbravă Andreia, locul I la cros, Grădinița din Rogojești; Babii Giuliano-Kevin, locul I la cros, Grădinița din Mihăileni.

De la Școala din Rogojești: cros, locul I - Bănillean Dănuț Constantin, clasa a III-a; locul II - Hleuca Bianca, clasa a III-a; locul III - Hleuca Emanuel, clasa a II-a; locul IV - Tcaciuc Andrei, clasa a II-a; locul IV - Doubenciuc Dănuț, clasa a II-a; locul V - Cerepaniuc Alina, clasa a III-a.

Tenis de masă: locul I - Sandu Răzvan, locul IV - Doubenciuc Dănuț, clasa a II-a.

Șah: locul I - Șoucaliuc Mihai Gabriel, clasa a IV-a; locul I - Hleuca Emanuel, clasa a II-a;

locul II - Hleuca Bianca, clasa a III-a; locul II - Doubenciuc Dănuț, clasa a II-a; locul III - Doubenciuc Laura, clasa a III-a; locul IV - Doubenciuc Claudiu, clasa a IV-a. Școala Mihăileni: cros, locul I - Tudose Paula, clasa a VI-a; locul I - Galan Gabriel, clasa a VI-a; locul III - Iliescu Ștefan, clasa a V-a; locul III - Ieremciuc Andreea, clasa a VI-a.

Tenis de masă: locul I - Cerepaniuc Simona, clasa a VIII-a; locul I - Ieremciuc Andreea, clasa a VI-a; locul II - Semciuc Mugurel, clasa a VI-a; locul II - Ieremciuc Robert, clasa a VIII-a; locul II - Copp Denisa, clasa a VI-a; locul III - Ivaniciuc Dănuț, clasa a VI-a; locul III - Lupușoru Marinela, clasa a VIII-a.

Șah: locul I - Dumbravă Ana-Maria, clasa a VI; locul I - Wu Ady, clasa a V-a.

Fotbal: locul I - Semciuc Costel, clasa a VIII-a; locul II - Tcaciuc Bogdan, clasa a VI-a; Halip Flavius, clasa a VII-a; Nichiforiuc Gabriel, clasa a VII-a; Ilie Cătălin, clasa a VIII-a; Roșu Alexandru, clasa a VIII-a; Zahariuc Vlăduț, clasa a VII-a; Iliescu Florin, clasa a VIII-a; locul II - Iliescu Ștefan, clasa a V-a; locul II - Galan Gabriel, clasa a VI-a.

Micii campioni și ceilalți premiați au primit diplome și tricouri prin grija Ministerului Tineretului și Sportului, Direcția pentru sport a județului Botoșani.

În zona noastră, aceste competiții au intrat deja în tradiție și sperăm să continue încă mulți ani pentru realizarea principalului obiectiv al sportului: sănătatea. Dacă omul e sănătos, e și cinstit, e și disciplinat, e și harnic, precum și bun patriot.

Olimpia IVANICIUC

Mărturii etnografice și folclorice ale spiritualității populare ucrainene din Rona de Sus

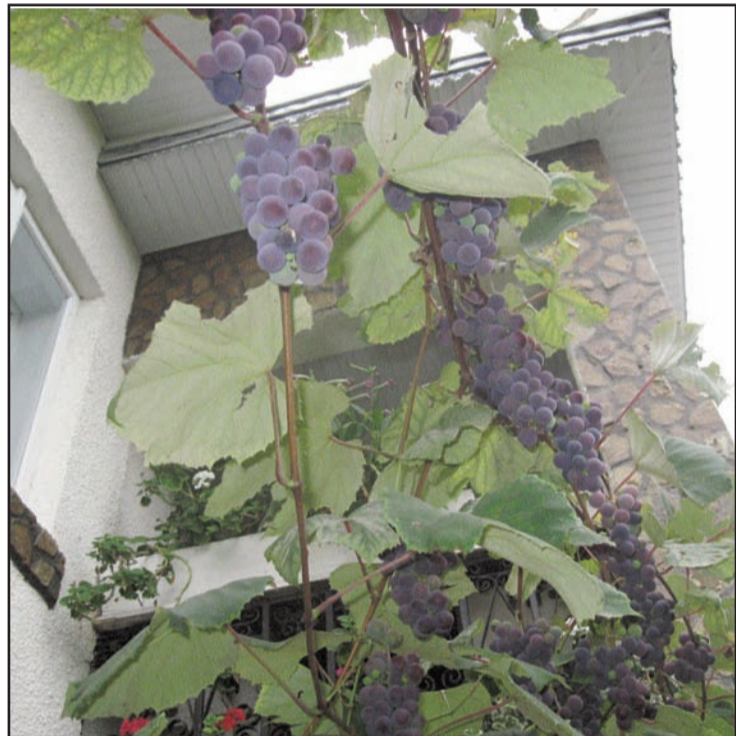
(Urmare din numărul 177/178)

Șopronul pentru fân, oborogul (*oboruh*) este deschis sub forma pătrată, prevăzut numai cu patru stâlpi de susținere la fiecare colț și cu un acoperiș mobil care se ridică și se coboară după cantitatea fânului care, atunci când este plin, atinge înălțimea de 4-5 m, unde de asemenea se dormea vara. La cei nevoiași, partea inferioară a oborogului era zidită și slujea ca adăpost pentru animale și numai deasupra se depozitau furajele.

Pe lângă gospodărie mai există și cotețe (*chli-veț*) pentru porci cu ocol deschis și luminat de soare, poiatae (*kurnâk*) pentru păsări sau ocol pentru iernatul oilor (*koșara*).

Poiatele pentru păsări, în trecut, se aflau sub prisma casei, nefiind amenajări speciale pentru ele.

Toate acestea, ca de altfel și oborogul, se aflau departe de casă, la o distanță apreciabilă, evitând astfel invazia muștelor și prevenirea incendiilor dezastruoase, în caz că apăreau din cine știe ce motive, dar și pentru igienă.

Mai aproape de casă se afla doar o șopă, colesnă (*vozarnea*), cu deschidere în față, asemănătoare colibeii ciobanilor în care, pe vremuri, gospodarul își ținea căruța și alte utilaje necesare. Odată cu timpul, această construcție și-a cam pierdut utilitatea inițială și a devenit adăpost pentru lemne iarna, iar vara, - pentru butoaie și căzi de borhot din care se fierbe tradiționala țuică de fructe (*slâvianka*), slujind totodată și de bucătărie de vară, unde gospodinele aveau o plită improvizată sau mai târziu un cuptor de pâine. Aici se prepara mâncarea, se servea masa și se uscau ciupercile, tot pentru a evita căldura și invazia insectelor.

În livezile de lângă casă, gopodarii din Rona aveau și câte o uscătorie (*susnea*) pentru fructe și ciuperci, care era amplasată, tot din pricina incendiilor, la o distanță mare de locuință.

Aceasta se săpa în pământ înclinat, sub forma unui cuptor, punându-se deasupra o lesă (*lisa*) împletită din nuiele de alun, peste care se așezau fructele coapte și tăiate felii, dacă era cazul, sau întregi dacă erau mici, apoi se astupau deasupra cu scânduri ca să nu iasă căldura. Aici se uscau mere dulci, pere pădurețe și de grădină, prune de toamnă. Din fructele uscate (*susnâțea*) se prepara compot și o băutură răcoritoare (*var*), iar ce era în plus se fierbea și devenea hrană pentru porci. Aceste uscători nu se mai utilizează decât foarte rar.

Pentru păstrarea cartofilor și merelor, pe timp de iarnă, era nevoie și de un beci (*povnâțea*).

Beciurile, pe vremuri, erau foarte puține. Existau numai în gospodăriile bogatilor. Cartofii, merele și alte legume pentru iarnă se adăposteau în casă, sub paturi sau în grajd, dacă era spațiu, deoarece dușumelele erau din lut și țineau umiditatea necesară pentru păstrare. Dacă familia era numeroasă și era nevoie de provizii mai mari, atunci sub paturi se săpa o groapă mare și rotundă care servea de beci și care se astupa deasupra, așa încât dădea impresia că acolo nu exista nimic. Cartofii pentru sămânță și surplusul, precum și merele se îngropau afară în silozuri, gropi

(*iama*) căptușite cu paie și fân bine uscat, apoi astupate cu pământ, frunze și resturi vegetale, ca să le protejeze de îngheț. În astfel de adăposturi improvizate nu se puneau merele la un loc cu cartofii, deoarece se depreciau repede, fiindcă mărul necesită aerisire și o temperatură mai scăzută și constantă.

Mai târziu, beciurile au început să se amenajeze sub casă, zidindu-se în acest scop temelii înalte, întâi din piatră de râu sau pădure, iar acum din beton, fapt care-i protejează pe sătenii care au casele așezate aproape de ape și de inundații. Dacă casa nu avea beci sau era amplasată într-un loc mlăștinos, atunci beciurile se săpau în pământ, undeva în apropiere, într-un loc dâmburos și bine drenat, având forma primelor locuințe din Rona (*zemleanka*).

În perioada actuală, anexele încep să dispară treptat, fiind înlocuite cu garaje și bucătării de vară, o a doua locuință funcțională pentru tot timpul anului, fiind totodată și o locuință permanentă și comodă pentru majoritatea vârstnicilor.

Gardurile

Deoarece grădinile și livezile erau și sunt mari și întinse, iar gospodăriile erau amplasate în mijlocul acestora, nu prea existau garduri (*plut*) speciale, decât pentru grădinița de flori și zarzavaturi, iar dacă totuși existau, acestea erau vii, din arbuști cu fructe comestibile care au crescut acolo spontan și rareori au fost plantate, precum: alunul (*liska*), cornul (*deren*), scorușul (*svâdâna*), păducelul (*hluh*), porumbarul (*ter*), curpănel (*kurpănea*), socul (*bzâna*), călinul (*kalânka*), lemn câinesc (*kotiujâna*), răchita (*verba, bâcika*), salcâmul (*akaț*).

Trebuie menționat faptul că toți locuitorii de pe valea Ronișoarei, indiferent de neam sau etnie erau și sunt foarte corecți, cinstiți, deschiși și franci. De aceea nu era nevoie de garduri și curți îngradite. Gardurile din arbuști delimitau doar hotarul dintre vecini.

La Rona, nu există nici câini de pază, decât la periferie sau sub pădure, pentru a nu permite apropierea fiarelor: a vulpilor, lupilor și porcilor mistreți. Casele, în trecut, se țineau descuiate, chiar dacă gospodarul pleca de-acasă, pentru că nu erau hoți, iar utilajele și uneltele erau comune pentru toți vecinii din grup.

La gospodăriile din centrul satului sau la cele cu ieșire la drumuri principale, precum și la curtea bisericii existau garduri din nuiele de alun

sau răchită, împletite artistic în patru fire de către meșteri specializați și prevăzute cu acoperiș pentru protecție.

Porțile (*vorota, preaslo*) de intrare în curte erau simple, meșterite din câteva scânduri sub formă de ramă, iar la mijloc, pentru stabilitate, se așezau două scânduri în cruciș. Acestea se foloseau numai pentru intrarea vitelor în curte sau a carului cu boi.

Porțițe mici nu erau. Se folosea doar pârleazul (*perelaz*).

Cei care se trăgeau din neamul vlah (*volosân*), își construiau porți masive din lemn sculptat, model românesc tipic maramureșean, după care se inspirau și ceilalți gospodari mai înstăriți.

Mai târziu, au început să apară garduri din scândură așezată orizontal, obicei autentic ucrainean, apoi din ștacheți de scândură (*storțovâna*) așezați vertical și fixate în cuie.

Acum gardurile și porțile sunt moderne, având diferite modele, mărimi și forme, și se construiesc din cele mai variate materiale: scândură, fier forjat, beton, material plastic etc.

La ucrainenii din Rona, s-a păstrat un obicei foarte frumos, legat de delimitarea hotarului, nemaifântlnit la alte neamuri, și anume: atunci când se înjgheba o nouă locuință, tânărul gospodar trebuia să planteze la hotarul grădinii sale sau în preajma curții un copac deosebit, care creștea înalt și semeț și care nu exista și la ceilalți vecini, de preferință un nuc (*horich*), un gorun (*gorun*), salcâm (*acaț*), frasin (*iaseni*), cireș sălbatic (*dâka cereșnea*), păr (*hrușa, dâcika*), un plop (*topolea*). Acest arbore avea o semnificație aparte. Era personalizat și, atunci când se maturiza, indica de la distanțe mari gospodăria cuiva anume.

Povestea bătrânii că, încă din timpuri străvechi, la hotar, se plantau atâția copaci, câți copii se nășteau în familie, având credința că viața, soarta și sănătatea fiecărui nou membru depindea de dezvoltarea aceluia copac. Dacă se năște un băiat, atunci se pune un stejar (*gorun, dub*), simbolizând tăria de caracter, curajul, sănătatea fizică. Dacă se năște o fată, atunci se sădea un plop care crește înalt și subțire (*osâka*). Plopul, în limba ucraineană fiind un substantiv de genul feminin, simboliza frumusețea fizică, sensibilitatea, stabilitatea, dar și supunerea. Se știe că plopul își înfige repede rădăcinile în sol, simbolizând adaptarea rapidă pentru tânără fată care va părăsi casa părintească și se va duce la una străină, atunci când se va căsători.

(Continuare în numărul următor)

Anna RUȘTI

Târgul de Carte GAUDEAMUS

Joi, 18 noiembrie, la ora 18:00, s-a deschis oficial cea de a XVII-a ediție a Târgului Internațional GAUDEAMUS - Carte de învățură, manifestare inițiată și organizată de Radio România.

Printre cei care au participat la deschiderea Târgului Internațional GAUDEAMUS - Carte de învățură, s-au numărat și Demeter Andras, președinte director general al Societății Române de Radiodifuziune, Vladimir Epstein, directorul evenimentului, dar și fostul președinte Emil Constantinescu și ministrul Educației și Cercetării, Daniel Funeriu.

„Gaudeamus este un proiect de echipă și de suflet”, a spus Demeter Andras, la deschiderea Târgului de Carte GAUDEAMUS. El a subliniat că GAUDEAMUS a devenit, de-a lungul timpului, „un adevărat fenomen”.

În deschiderea târgului, ambasadorul Belgiei la București, Leo d'Aes, și ambasadorul Italiei în România, Mario Cospito, au declarat că își doresc ca țările lor să fie din ce în ce mai bine reprezentate în industria editorială din România.

Uniunea Ucrainenilor din România a fost prezentă și în acest an la Târgul GAUDEAMUS cu o colecție importantă de cărți nou apărute. La standul UUR au putut fi admirate operele renumiților scriitori și poeți ucraineni, precum și traduceri. Dintre autorii prezenți la târgul internațional de carte îi menționăm pe dnii Ion Robciuc, Ioan Rebușapcă, Ivan Covaci, Mihai Traista, Nicolae Corneșcian, Nicolae Corsiuc, Corneliu Irod, Ștefan Tcaciuc, Mihai Mihailiuc și alții.

Începând cu acest an, Târgul de Carte GAUDEAMUS va avea, la fiecare ediție, un invitat de onoare. Invitatul special al ediției din acest an a fost Belgia, Valonia-Bruxelles, iar președinte de onoare al târgului - Jacques Dubois, filolog romanist, profesor la Universitatea din Liège, expert în opera lui Georges Simenon. În cele cinci zile de târg, la „marea librărie” s-au lansat volume ale câștigătorilor Premiului Nobel pentru Literatură, autori români consacrați, romane la

modă cu vampiri și cărți semnate de politicieni cu veleități literare.

Vladimir Epstein, directorul Gaudeamus a declarat că, aflându-ne într-un an de criză, este o realizare faptul că Târgul GAUDEAMUS are loc. „Având în vedere faptul că, în România, distribuția de carte nu funcționează, târgul este un moment de vârf din piață”, a spus dl Epstein, subliniind că organizatorii își doresc mai mult decât oricând ca „târgul să fie o mare și minunată librărie”.

În premieră, la Gaudeamus, s-a lansat un program inedit, importat de afară, „Bookcrossing în România”, care prevede transformarea Bucureștiului într-o mare bibliotecă și care funcționează după un principiu original: cineva lasă într-un loc public (autobuz, parc, cafenea) o carte pe care și-ar dori ca o altă persoană să o citească. Pe una dintre copertele cărții este trecut un cod care este înregistrat pe site și un set minimal de instrucțiuni. Persoana care găsește cartea are datoria să anunțe acest lucru pe site, să o citească, să posteze pe site o scurtă recenzie și apoi să repună volumul în circulație. A fost un subiect mult discutat în întreaga lume.

Anul acesta au participat peste 380 de editori, distribuitori de carte, instituții culturale și de învățământ din România și alte țări, având loc circa 500 de lansări de carte. În Pavilionul Central Romexpo au fost prezenți mii de vizitatori dornici să profite de oferta extrem de generoasă prezentată de cel mai important eveniment al anului dedicat cărții.

Târgul de Carte GAUDEAMUS a adunat mii de iubitori de literatură care au profitat de reduceri de preț și de lansările-eveniment care au avut loc pe parcursul celor 5 zile la standurile editurilor.

Ne bucurăm că de fiecare dată sunt prezenți din ce în ce mai mulți iubitori de lectură la Târgul de Carte, căci după cum spunea și scriitorul Henry David Thoreau „Cărțile sunt avuția tezurizată a lumii și moștenirea potrivită pentru generații și nații”.

Ștefania GANCIU

Ziua scrisului ucrainean și a limbii ucrainene

În luna noiembrie 1997, președintele Ucrainei a semnat decretul privind „Ziua scrisului ucrainean și a limbii ucrainene”. În acest document se arată că, din inițiativa unor organizații ale societății civile și având în vedere rolul deosebit al limbii ucrainene în consolidarea societății, se instituie „Ziua scrisului ucrainean și a limbii ucrainene” care se va marca, în fiecare an, la 9 noiembrie, în ziua cinstirii memoriei preacuviosului Nestor cronicarul.

Scopul acestui demers este atragerea atenției asupra istoricului tipăririi cărții în Ucraina și a problemelor cu care se confruntă aceasta astăzi.

Cele mai importante momente din istoria culturii ucrainene sunt renumitele monumente scrise, ca *Evanghelia din Reims*, dusă în Franța de Anna, fiica cneazului kievean Iaroslav Mudryi, *Evanghelia lui Ostromir*, considerată cel mai vechi și mai exact datat monument al artei manuscrise, *Psaltirea de la Kiev*.

Începând din secolul al XIV-lea și până în secolul al XVIII-lea, pe teritoriul Ucrainei funcționa limba ucraineană veche care se folosea în scris. În secolul al XIX-lea, apare limba ucraineană nouă care devine ulterior limba literară contemporană. Inițiatorul ei este scriitorul Ivan Kotlearevskiy, iar fondatorul - marele poet ucrainean Taras Șevcenko. La baza limbii ucrainene literare contemporane stau graiurile vorbite în zona centrală de pe Nipru.

Limba ucraineană este limbă de stat a Ucrainei. Ea este, de asemenea, limba maternă a ucrainenilor care trăiesc în afara granițelor Ucrainei: în Rusia, Belarus, Kazahstan, Polonia, Slovacia, România, Canada, SUA, Australia și alte țări. Limba ucraineană este vorbită de aproape 47 de milioane de oameni, făcând parte din primele 20 de limbi cu cea mai mare răspândire în lume.

Conform datelor Recensământului populației din 2001, limba ucraineană era considerată drept limbă maternă de 67,5% dintre locuitorii Ucrainei, limba rusă de 29,6%, iar 2,9% din populație considera drept limbă maternă o altă limbă.

Ion ROBCIUC

Limba română la Kiev

Interviu cu Serhi Lucikanyn, conferențiar la Catedra de lingvistică generală și filologie clasică a Institutului de Filologie al Universității Naționale „Taras Șevcenko” din Kiev

(Urmare din numărul 177/178)

- Spuneți că mama Dvs. e și scriitoare. Interesant - scrie ceva despre România?

Ca și mine, înainte de 1990, mama mea, Olha Strașenko, membră a Uniunii Scriitorilor din Ucraina, laureată a unor premii literare, n-a știut prea multe despre România, cu excepția unor poezii de Eminescu. Văzând marele meu interes, s-a interesat și dânsa de istoria și cultura română, a tradus, cu ajutorul meu (i-am pus la dispoziție traduceri ad litteram) multe poezii de Alecsandri, Eminescu, Coșbuc, Bacovia, Beniuc. A scris și câteva poezii dedicate lui Eminescu - a atras-o și faptul că marele clasic a lucrat și ca bibliotecar, meseria ei. A scris și o poezie despre Caragiale, despre momentul când acesta și-a citit prima piesă la Iași, la salonul literar al „Junimii”. În romanul ei „Șiretul bizantin”, despre istoria Bizanțului din secolul al XII-lea, unele evenimente se desfășoară pe teritoriul României actuale. Anul acesta, mama a vizitat pentru prima

- Cum credeți că ar trebui să se acționeze pentru a îmbunătăți relațiile culturale dintre Ucraina și România, cu precădere accesul la cărți românești, la limba română, într-un cuvânt, la cultura română?

Aș vrea să fac o mică observație. Comunicând cu centre culturale din România am observat că, în primul rând, ele se străduiesc să aibă relații cât mai strânse cu etnicii români din Ucraina, de exemplu, din regiunea Cernăuților și Transcarpatia. Sigur, asta e foarte bine. Mi se pare, însă, că, în afară de românii de la noi, ar trebui să știe cât mai multe despre frumoasa Dvs. țară și alți oameni din Ucraina, pentru că, după câte văd, în afară de persoanele care se preocupă direct de cultura română, ceilalți intelectuali nu prea știu mare lucru despre voi, cu excepția generațiilor de peste 50 de ani, care au învățat ceva din cultura română în perioada comunistă. Sigur, multe depind de starea economiei, care nu e roză nici în Ucraina, nici în România. Ar fi bine dacă ar exista

materiale despre literatura contemporană română, despre cultura română măcar în limba rusă; de exemplu, nu văd, în limba rusă, nici un ghid al orașelor României. Iar în Ucraina încă nu este prea dezvoltat sectorul turistic, hotelurile sunt foarte scumpe și cu puține servicii.

- Ați participat la Simpozionul internațional „Spațiul lingvistic și literar românesc în perspectiva integrării europene”, Iași, 1-2 octombrie 2004. Ce v-ați propus să subliniați în comunicarea prezentată?

Am vorbit despre istoria filologiei românești la Kiev, care își trage rădăcinile din timpul lui Petru Movilă, mitropolitul Kievului, întemeietorul Academiei „Petru Movilă” din Kiev. Ajuns mitropolit al Kievului, Petru Movilă nu și-a uitat obârșia. În cărțile apărute în Polonia de atunci (Rzeczpospolita) sub îngrijirea lui, se autodenumește „prinț al Moldovei”, iar pe filele de la începutul unor cărți așază stema Țării Moldovei, pe care o sokoate blazonul familiei sale. Se mândrea cu originea lui română, socotindu-se coborât din familia legendarului Mucius Scaevola. Deci, avem relații culturale din adâncul timpului și trebuie să le păstrăm „ca pe ochii din cap”.

Aș vrea să vă mulțumesc din toată inima pentru frumosul prilej de a fi intervievat în legătură cu românistica din țara mea. „Podurile culturale” ne vor ajuta, cu siguranță, să ne înțelegem mai bine, să trăim mai frumos și mai armonios.

Interviu consemnat de prof. dr. Ofeția ICHIM

Există în popor o legendă. În timpul potopului, Noe ar fi luat pe Arca sa, la porunca lui Dumnezeu, câte o pereche din fiecare vietuitoare. Se crede că, la terminarea potopului, Arca lui Noe ar fi poposit pe meleaguri dobrogene. Explicația fiind flora și fauna extrem de diversificată a acestei zone. Argumentul adus este legat de existența unei roci cu formă de barcă pe colina Iacobdeal de 341m. Copiii i-au dat acestei formațiuni curioase numele de „La bărcuța”. Conform legendei aici ar fi poposit Arca lui Noe!

O curiozitate deosebită în zonă o reprezintă lacul Iacobdeal (lacul de inimă sau lacul La fântâna). Este ascuns, fiind înconjurat de stânci și versanți, fiind destul de greu de descoperit. Punctul de reper este existența unor construcții din beton părăsite astăzi, ce serveau fostei mine. Imaginea peisajului care cuprinde lacul și versanții ce-l înconjoară te uimesc.

Piatra de Iacobdeal se pare că se extrăgea cu mijloace rudimentare chiar de pe timpul Imperiului Otoman. După Războiul de Independență din 1877-1878, Dobrogea se alipește României, fapt ce a accelerat refacerea și modernizarea întregii țări. Începe

perioada marilor construcții. Numai în acest ținut dobrogean se construiește podul de la Cernavodă, podul Constanța, folosindu-se granitul din zona amintită. Primii exploratori ai granitului au fost pietrarii italieni. România, fiind în plin avânt economic, era un fel de „terra promessa” către care se îndreptau speranțele de câștig, pentru o viață mai bună. O mărturie, în acest sens, o aduce permanentizarea comunității italiene, venite pe aceste locuri, pe la sfârșitul secolului al XIX-lea. După o bună ședere la Iacobdeal, italienii se vor

M-au bucurat mult întâlnirile mele cu femeile ucrainence din satul Sinăuți, comuna Mihăileni, unul din cele trei sate cu locuitori ucraineni (în afară de Rogojești și Cândești) din această comună a județului Botoșani. Această bucurie s-a născut din faptul că o parte dintre femeile ucrainence din Sinăuți au răspuns

Ucrainence din Sinăuți

stabili definitiv la Greci, chiar sub poalele muntelui de unde extrăgeau granitul. Zona acoperită de apă (lacul Iacobdeal) a fost un punct de extracție a unui granit foarte dur. Această apă a izvorât din adâncul zonei hercinice, a Hortului Nord Dobrogean.

Este un lac aparte prin modul de formare, putând fi inclus în rândul celor antropice, luând naștere prin activitate umană.

S-a format într-o cuveta, rezultată din extragerea pietrei dure, rocă eruptivă, folosită în: construcții, pavaje, terasamente de cale ferată, consolidarea digurilor etc.

Prin dinamitare, s-a ajuns în adâncul masivu-

Curiozitățile lacului Iacobdeal

lui granitic atingându-se un filon de rocă dură, feldspatică, greu de prelucrat. De aici necesitatea excavării a două galerii în masa pietroasă. Astfel, au fost intersectate unele straturi acvifere cu debit bogat, aflate sub presiune, care au ieșit „la zi” în lungul excavației, cu multă forță, umplându-le cu apa care, apoi, s-a revărsat, ocupând cuveta carierei.

Aici exploatarea rocii s-a întrerupt, locul „căldării granitice” fiind luat de lacul cu formă de inimă, configurație determinată de o mică peninsulă, situată pe latura dinspre răsărit.

„La fântâna” este un lac de sine stătător. Nu are legătură cu o altă unitate acvatică. În el nu se varsă nici o apă curgătoare. Nu are niciun canal de scurgere spre Dunăre. Roca granitică, ce-l înconjoară, îi conferă aspectul de „căldare”, de parcă ar fi un lac glaciar și nu antropic.

Se alimentează pe două căi: pe cale subterană, din izvoare ale cărui număr nu este cunoscut, deși s-au întreprins scufundări pe fundul lacului și în galeriile sale de către scufundători, cercetări limnologice etc.; de la suprafață; din precipitații (ploi, topirea zăpezilor etc).

activităților planificate de organizațiile de femei ale filialei UUR Botoșani.

Așadar, l-am sărbătorit împreună, la timpul potrivit, pe marele

nostru poet Taras Șevcenko, altădată ne-am întâlnit la biserica din Sinăuți. Atunci am fost ajutată de tânărul preot Iulian-Ilie Ivaniciuc, parohul bisericii mai sus amintite. Pe parcursul întâlnirilor am aflat că femeile ucrainence din Sinăuți sunt la fel de bune mame, bunici, gospodine precum mamele, bunicile și gospodinele din Cândești Unu. Ele știu cum se țese un covor, un lăicer, o carpetă etc., croștează, împletesc, gătesc, cresc copii și nepoți și îi educă în spiritul dragostei de limbă maternă ucraineană. Aceasta m-a bucurat cel mai mult.

Mi-au povestit că acasă vorbesc în limba ucraineană cu copiii și nepoții lor. M-au im-

Volumul lacului este influențat atât de climatul arid de nuanță continental-submediteraneană, cât și de aportul de apă venit din izvoare. Volumul și nivelul acestuia este fluctuant. Cota apelor lacului variază între 6-7 metri și 30-35 de metri.

Suprafața este influențată de nivelul apei. La nivel maxim, suprafața lacului ajunge până la un hectar.

Roca granitică pe care s-a format, alcătuită din cuarț, feldspad, mică etc., dar și cu un oarecare conținut de radon, face ca apa lacului să aibă o radioactivitate mai ridicată, fiind abiotică. Așa se explică faptul că elementele biotice, vegetație, faună sunt sărace. Este un lac auster, fără vegetație acvatică în vecinătatea malurilor sale. Nu este prezent niciun fir de stuf, papură, rogoz, pipirig, lintiță sau nufăr etc., așa cum ar fi normal. Fauna piscicolă este redusă, deși populările cu pește de Dunăre au fost repetate. Cei existenți sunt piperniciți. În jurul lacului nu există broaște.

Având un arome specific propriu, lacul „La fântâna” poate fi inclus în aria atracțiilor turistice din nordul Dobrogei pentru: modul său de formare, unic în țară, de lac antropic pe masiv granitic; austeritatea peisajului, vegetația de stepă ierboasă din jurul său; forma de inimă într-o căldare; este un lac care nu seacă, apa sa menținându-se rece și în verile toride; interesantă este limpezimea apei și culoarea ca de smarald.

Unicitatea locului și originalitatea lui, aura legendară care îl înconjoară, sunt tot atâtea ispite pentru cei care doresc să viziteze peisaje deosebite.

Virgil RIȚCO

Sinăuți - sat cu locuitori ucraineni

presionat foarte mult când unele dintre ele mi-au recitat poezii de Taras Șevcenko în frumoasa și bogata noastră limbă maternă.

Femeile din Sinăuți s-au bucurat că Organizația femeilor ucrainence nu le-a uitat și le are în vedere.

Cele mai conștiente și mai active ucrainence din Sinăuți sunt: Zahariuc Ecaterina, Mihailiuc Liliana, Nechiforiuc Liliana, Țicalo Silvia, Iurchevici Silvia, Hrenciuc Donea, Țicalo Elena, Fercalo Maria, Irinciuc Silvia, Boiciuc Elena, Bidalach Ecaterina, Hrenciuc Aurelia, Boiciuc Domnica ș. a.

Un consistent ajutor am primit din partea dnei educatoare Aurelia Bidalach, fiică a satului Sinăuți.

La fiecare sfârșit de acțiune femeile și-au exprimat dorința de a activa pe linie culturală. Să ne ajute Dumnezeu!

Olimpia IVANICIUC

Pentru mine este o mare bucurie, o onoare, faptul că am fost solicitat să rostesc LAUDATIO pentru unul dintre cei mai distinși muzicieni ai Caraș-Severinului, profesorul, dirijorul, etnomuzicologul și compozitorul ucrainean, Ivan Liber.

Elogierea unui „grădinar“ a lui Orfeu și Euterpe poate fi o LAUDA, o cântare de slavă, un imn, ori, mai degrabă, având în vedere timpul zilei în care îl omagiem pe dl Ivan Liber, „LAUDES MATUTINALES“.

Descendent al unei familii de țărani agricultori din localitatea Ruscova, județul Maramureș, Ivan Liber, unul dintre cei șase frați, s-a născut la 05.02.1932. Școala primară și gimnaziul le-a urmat în comuna de obârșie, iar Școala Normală de învățători și Școala Populară de Artă în Sighetu Marmației. Desăvârșirea studiilor muzicale s-a petrecut la Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu“ din București.

Iată biografia simplă a unui om, unul dintre cei 3.256 de ucraineni din județul Caraș-Severin, dar nu a unui om obișnuit, ci a unui om între oameni, a unei personalități a vieții culturale și artistice, calitate care o vom dovedi în cele ce urmează.

Ne-am întâlnit prima oară în Lugoj la cursul extern al dirijorilor de cor, organizat de Casa Regională a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Amatori din Banat. Am beneficiat atunci de îndrumarea unor profesori de marcă între care Dimitrie Stan, un bărbat hotărât, directorul Casei Creației Regiunii Banat și Nicolae Ursu, cu chipul său blând și cu un suflet mare. Ne-am despărțit atunci ca să ne regăsim după mulți ani pe strada Știrbei Vodă din București la examenul de admitere de la Conservator când, cuprinși de teamă, am ticluit un catren umoristic să uităm de emoții: „*Si bemol și fa diez / Vin nevastă să mă vezi, / Fa diez și mi bemol / Țăran la Conservator...*“.

Ne-a unit, probabil, unul dintre principiile prezente în domeniul artelor, cel al contrastelor: de-o parte, un ucrainean blond, de alta, un român brunet, o bicordie disonantă care după legile armoniei clasice se rezolvă întotdeauna într-un acord consonant, un acord al părului cărunț.

Cine este, de fapt, Ivan Liber și ce reprezintă el pentru școala muzicală din județul Caraș-Severin și nu numai de aici?

Este un dascăl modest de la țară care a știut să-și onoreze profesia depășindu-i pe mulți muzicieni „urbaniști“, prin tot ceea ce a realizat în activitatea sa școlară, extrașcolară și, mai ales, extradidactică.

După ce și-a construit un spațiu de lucru modern, un cabinet de muzică, a înțeles să urmeze calea unor precursori, precum George Breazul și Timotei Popovici care au alcătuit o serie de manuale necesare predării muzicii. Astfel, cele două culegeri de cântece pentru elevii ucraineni din clasele III-VIII și I-X, apărute la Editura Didactică și Pedagogică din București în anii 1972 și 1996, ni-l înfățișează pe autor ca pe unul dintre reprezentanții pedagogiei muzicale din zilele noastre.

Dominat întreaga sa viață de magia muzicii, omul de la catedră a dăruit din preaplinul cunoștințelor sale, puilor de ucraineni, prin intermediul cântecului, cunoștințe, priceperi, reușind să le formeze și deprinderea de a asculta, de a interpreta muzica. Odată cu acestea a îndeplinit cele trei datorii de onoare, funcția cognitivă, etică și estetică.

Dar directorul de școală nu a fost mai prejos decât profesorul de muzică. În această ipostază, Domnia Sa a vegheat asupra buneii desfășurări a

Laudatio profesorului, dirijorului, etnomuzicologului și compozitorului Ivan Liber

învățământului din comuna Copăcele. Recolta semințelor semănate între anii 1958-1989, ani de manageriat, demult a început să dea roade. Zecile de intelectuali: profesori, ingineri, medici, economiști, poeți și scriitori de limba ucraineană, iată cu ce se poate mândri conducătorul colectivului didactic de la Școala din Copăcele, ai cărei membrii, firește, au avut un rol deosebit.

Robit de fascinația culorilor peisajului rustic, două dintre ctitoriile sale corale poartă numele „Alunul verde“ și „Mălinul roșu“, alături de „Mlădițe“ și „Copaceleana“.

Corul de copii „Mlădițe“ al Școlii Generale din comuna Copăcele a constituit pentru dirijorul Ivan Liber, „pepiniera“ celorlalte trei formații de muzică vocală. Gruparea s-a aflat în culmea progresului artistic în anul 1953 când a obținut un important premiu la Concursul Regional al Pionierilor și Școlărilor. Cu ansamblul respectiv profesorul Liber a participat, ani la rând, la Festivalul Corurilor de Copii și Tineret „Timotei Popovici“ de la Marga unde, ca pretutindeni, a adus o notă aparte prin costumul popular, emisia vocală și repertoriul specific.

Corul mixt „Alunul verde“, preluat de la învățătorul Roman Hortenciuc, în anul 1951, continuă să activeze sub bagheta profesorului Ivan Liber, promovând un repertoriu bogat și divers de proveniență românească și ucraineană.

Acest cor împreună cu Grupul vocal feminin „Copaceleana“ au purtat faima mișcării coralitice din județul nostru în țară și peste hotare în ținuturile de baștină și nu numai: Cernăuți (1993, 1994), Chust și Sokyrneța - Ucraina Subcarpatică (1991), Kula - Serbia (1991) și Svidnek - Slovacia (1992).

Ivan Liber, de la o vârstă fragedă, a fost atras de „Tineretea fără bătrânețe și viața fără de moarte“ a folclorului zămislit de poporul său. Deunăzi, ne-a mărturisit că, învățător fiind, înzestrat cu talent muzical și cunoștințe de teorie a muzicii, a purces la culegerea „după auz“ a cântecelor de origine ucraineană cu o linie melodică „giusto silabică“, mai puțin melismatică, într-un sistem ritmic divizionar, ușor de notat. Și-a amintit chiar de prima sa „iubire“ în materie de cântec scris în notația liniară: „Koly išov vid svoiei meloi“ („Când veneam de la mândra mea“). O seamă de alte producții folclorice au umplut paginile periodicelor ucrainene din țară și din străinătate, purtând semnătura folcloristului I. Liber.

Activitatea sa etnomuzicologică a fost încununată de apariția, în anul 1986, la Editura Kriterion din București, a antologiei „Zelena lișcena“, realizată pe baza cercetării a cinci „depozite folclorice“ de o structură cu totul specifică, asemenea cuburilor minuscule de pirită galben-aurie încastrate în masivitatea minereului, cinci localități cu populație ucraineană: Copăcele, Cornuțel și Zorile din județul Caraș-Severin, Criciova și Pădureni din județul Timiș.

Drumul parcurs de la primul cântec cules la această monografie, de la diletantism la profesionalism, a trecut prin acea perioadă când, studenți fiind la Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu“ din București, am deprins marile secrete împărtășite nouă în sălile de curs de profesorii Vasile Dinu, Florin Georgescu și Marea Doamnă a folcloristicii românești, Emilia Comișel.

Amatorii de folclor muzical autentic pot găsi în culegerea lui Ivan Liber mai toate genurile muzicii populare a ucrainenilor. Majoritatea creațiilor înregistrate i-au ieșit în cale, le-a întâlnit în fiecare zi așa cum îți revezi prietenii, rudele. Altele însă care înfloresc precum florile de cactus, arareori, a trebuit să fie căutate mereu, cu asiduitate, în cele mai adânci straturi ale memoriei colective și recuperate de colecționar.

Protagonistul nostru a explorat și zona obiceiurilor din Ciclul vieții de familie, dovadă fiind studiul „Nunta copacelenilor“ (Orizont - 1987).

Se știe, de asemenea, interesul și efortul depus în temeluirea unui Muzeu al Satului care tezauriza valori ale culturii materiale, de interes etnografic.

Stăpân pe legile armoniei și polifoniei, Ivan Liber a prelucrat și armonizat o seamă de cântece populare fără a întina frumusețea nativă a acestor creații. Mai mult, a îndrăznit și chiar a reușit să îmbogățească repertoriul corurilor noastre cu compoziții originale. În acest sens recomandăm celor interesați antologia „Coruri“ pe versurile regretatului poet ucrainean Ștefan Teaciuc.

Spectrul tematic larg: dragostea și admirația față de frumusețile naturii, iubirea părintească, prietenia și viața de familie cu luminile și umbrele ei, oferă posibilitatea dirijorilor să aleagă, după preferință, compozițiile cu priză la publicul meloman.

Ritmurile, uneori blânde, alteori sprintare, melodiile unduitoare, armoniile bine construite, și firesc înlănțuite, sunt câteva repere ale acestor creații demne de luat în seamă.

Fericită logodnă între versurile poetului Ștefan Teaciuc și ritmurile, melodiile și armoniile compozițiilor lui Ivan Liber vor reverbera prin intermediul corurilor ucrainene din țară și de peste hotare atâta vreme cât va înflori „alunul verde“, acest simbol al perenității vieții și artei pe întregul pământ.

A trăit deopotrivă bucuriile recunoașterii zbaterilor sale și tristețile nepăsării celor insensibili adunați într-un cor al surzilor care au înțeles să-și trăiască viața în întunericul de dincolo de lumina frumosului.

A fost, este și, sigur va continua să fie, misionar al celei mai frumoase arte, MUZICA.

Funcția de președinte al Uniunii Ucrainenilor din Banat, filiala Caraș-Severin este dovada prețurii de care se bucură Ivan Liber în rândul conașionalilor săi.

Împreună cu dna înv. Marika, soția sa, cu colegii, cu unii dintre edilii comunei, a reușit să facă din Școala și Casa de Cultură din Copăcele, temple ale Binelui, Frumosului și Adevărului.

În concluzie, toate aceste mărturii reprezintă tot atâtea motive pentru susținerea hotărârii Consiliului Județean și a „întâi stătătorului“ acestui for administrativ, dr. ing. Sorin Frunzăverde, privind acordarea titlului de „Cetățean de Onoare“ al județului Caraș-Severin dlui profesor, dirijor, etnomuzicolog și compozitor Ivan Liber. Și, pentru că am uzat adineauri de o sintagmă din domeniul teologiei, de ce n-aș încheia cu o apreciere din aceeași sferă semantică: „Vrednic este!“ FELICITĂRI!

prof. univ. dr. Dumitru JOMPAN

Și cum mă încăpățânez întotdeauna să vorbesc liber și nu-mi place să memorez cursurile, vă dați seama că la examinare mai uitam cuvintele, mai făceam câte un dezacord și eram taxată... Și cât mă pregăteam!!!!... Povesteam acasă, de una singură, textele citite și când apăream în fața domnului profesor gafam, eu care vroiam să-l impresionez!!!!... Să știți, domnule profesor, că vă respect foarte mult, chiar dacă atunci când ne întâlnim vă salut în fugă. Mi-e rușine că nu m-am ridicat la nivelul așteptărilor dumneavoastră. Dar gata cu mărturisirile...

După prezentarea absolvenților specializării de ucraineană, a urmat un program artistic susținut de ansamblul de dansuri „Kozaciok“

O parte a ansamblului „Kozaciok“

din Bălcăuți - instructor Petru Șoiman, care a cuprins dansuri tradiționale ucrainene și minisceneta „Ciuboțelele“ ce se bucură de o bună primire peste tot unde este prezentată, de această dată fiind apreciată și de delegația de profesori de la Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci“ din Cernăuți, care impresionați fiind de evoluția artiștilor bălcăuțeni i-a răsplătit cu delicioasele bomboane de ciocolată ucrainene. Alături de dansatorii de la „Kozaciok“ a evoluat și Loredana Draga-Proțiu, absolventă și dumeacai a secției de ucraineană. Prezentarea spectacolului a fost asigurată de Convalia Hrehorciuc.

După servirea prânzului la cantina universității, la orele 15, participanții s-au reunit pentru deschiderea Sesiunii Internaționale de Comunicări Științifice „Olha Kobyleanska“.

Ațiunea a debutat cu prezentarea domnului Kuzma Smal, cunoscut folclorist și etnomuzicolog din Ucraina, care de ceva timp face echipă cu domnul profesor Ioan Chideșciuc, amândoi ocupându-se de culegerea folclorului ucrainean din diverse zone ale României lo-

Ansamblul de dansuri „Kozaciok“

cuite de ucraineni. A fost o expunere interesantă, presărată cu exemplificări muzicale. Astfel am aflat, printre altele, că uneori versuri în ucraineană cum ar fi „Sumno meni sumno“ sunt cântate pe melodii românești, cunoscutele doine. Am ascultat romanța „Să-mi cânti, cobzar bătrân, ceva...“, acest celebru cântec ale cărui versuri și a cărui muzică aparțin preotului, poetului și compozitorului Isydor Vorobkevyci, în interpretarea domnului Smal (în limba ucraineană și cea polonă) și în interpretarea domnului Ioan Chideșciuc în limba română. Nevrând să rămână mai prejos, domnul profesor Paul Romaniuc a interpretat în fața celor prezenți o piesă, tot în trei limbi: ucraineană, română și maghiară. De asemenea, în interpretarea domnului Kuzma, am ascultat și melodia preferată a Olhăi Kobyleanska. Mai notăm și apelul domnului profesor Volodymyr Antoficiuk adresat absolvenților secției de ucraineană de a se implica în editarea de cărți cu tematică ucraineană - creații proprii, traduceri etc.

A urmat împărțirea participanților la sesiune pe secțiuni, astfel: secțiunea „Olha Kobyleanska“ - moderator prof. dr. Liudmyla Tkaci, conf.

dr. Oleksandr Popovyci, insp. Lucia Mihoc; secțiunea „Interferențe româno-ucrainene“ - moderator prof. dr. Ion Robciuc, lector univ. dr. Anamaria Herțanu, conf. dr. Redeva Iaroslav; secțiunea „Cultură și civilizație“, moderator prof. drd. Paul Romaniuc, prof. Ioan Chideșciuc, lector dr. Monica Bilauca.

Mai trebuie amintit și faptul că fondatorii secției de ucraineană din cadrul Universității „Ștefan cel Mare“ din Suceava sunt: Corneliu Reguș, Ion-Horia Bîrleanu, Rodica Nagy, Ioan Oprea, Florian Bratu și Aura Hapenciuc. Notăm și că Sesiunea Internațională de Comunicări Științifice „Olha Kobyleanska“ a fost organizată de Departamentul de limba și literatura ucraineană din cadrul Catedrei de limba și literatura română a Facultății de Litere și Științe ale Comunicării de la Universitatea „Ștefan cel Mare“ din Suceava.

Manifestarea s-a bucurat și de sprijinul UUR și de cel al IȘJ Suceava.

A trecut un deceniu de când s-a născut secția ucraineană de la Universitatea suceveană... Mulți ani înainte, plini de împliniri! Să fie acești ani însoriți cum a fost și ziua de 13 noiembrie 2010 când ne-am întâlnit cu toții la Suceava pentru a depăna amintiri și a ne destăinui visele. La bună vedere!

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Tradiții din Dărmănești

S-o luăm metodic, adică de la 1 septembrie, data la care debutează anul bisericesc și până la Anul Nou.

Pe data de 8 septembrie, Nașterea Maicii Domnului, este hramul bisericii din Mărițeia Mică, prilej cu care la biserică slujesc mai mulți preoți, iar la sfârșitul slujbei, sătenii îi ospătează pe cei veniți din alte localități.

La data de 26 octombrie este hram la Călinești-Enache, fiind sărbătoarea Sf. Dimitrie Izvorătorul de Mir.

În fiecare an, sâmbăta de dinaintea Sfântului Dimitrie, în toate satele comunei Dărmănești se pomenesc cei trecuți în lumea de dincolo. Gospodinele coc colaci, frumos împlețiți care, împreună cu mere, pere etc. și o lumânare, se dau de pomană cunoscuților de sufletul celor decedați. Se spune, primiți această pomană pentru sufletul răposatului cutare sau cutare.

La data de 1 noiembrie, este hram la Dănila, de Sf. Doctori fără de arginți Cosma și Damian.

Adevărul este că hramurile nu sunt ceea ce au fost pe vremuri. Lumea parcă s-a înrăit, s-a înstrăinat, mulți sunt plecați prin străinătate, nu se mai fac strânsuri, cei tineri nu mai știu cum arăta un „ghirist“ și nici cine a fost Costică din Dănila sau Haraluță, sau frații Lucan. Duse au fost toate...

Primiți această pomană...

Am sărit peste faptul că usturoiul trebuie plantat până la Sfântul Dimitrie, după această dată, doar văduvele mai pot face acest lucru. Tot până la această dată trebuie pus porumbul în coșare și măturate ogrăzile.

De Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril nu avem hramuri în comună, dar cei de aici merg la hram la Călinești-Cuparencu sau Todirești.

O altă sărbătoare, care trece în uitare este Sf. Apostol Andrei cel Întâi Chemat, Ocrotitorul

României. Pe vremuri se furau porțile de la casele în care erau fete de măritat și apoi trebuia să le cauți prin tot satul. Tatăl meu, Nistor, trecut la cele veșnice, mi-a povestit că pe vremuri, de un Sf. Andrei, flăcăii din Mărițeia Mică au furat porțile mari și porțile de la mai toate casele și cu ele au acoperit șura unui consătean, care nu avea acoperiș, iar în vârf au urcat o căruță.

Vine la rând sărbătoarea Sf. Ierarh Nicolae. Până la Revoluția din decembrie 1989 nu s-a știut de Sf. Nicolae, după aceea a devenit mai mult o sărbătoare comercială.

Și așa, încet-încet ajungem la Nașterea Domnului - Crăciunul, unii au postit în tot postul, alții, cei mai mulți, nu.

În seara de Ajun (Perșyi Sveaty Vecir) după ce s-a stat la masă, se merge cu „vecerea“. Vizita se întoarce de Ajunul Bobotezei. Flăcăii și gospodarii aproape că nu mai merg cu colindul. Păcat!

Anul Nou! Încet-încet, trece parcă pe neobservate.

Vine apoi Boboteaza, care încheie sărbătorile de iarnă. Ne așteaptă un nou an de criză, care parcă nu se mai sfârșește. Majoritatea locuitorilor, urmăresc tradițiile ce se pierd la televizor. O să ajungem să nu mai știm de unde venim și nici încotro ne îndreptăm.

La urma urmei, ne merităm soarta dacă uităm și nu păstrăm tradițiile.

Kolea KURELIUK

Aniversare la Universitatea „Ștefan cel Mare“ din Suceava

Mesaj

Stimate domnule prorector prof. dr. Florin Burciu!

Stimate domnule consul general al Ucrainei la Suceava, Vasyl Boieciko!

Stimate doamne și stimați domni!

Dragi oaspeți din Ucraina!

Am bucuria de a vă transmite din partea președintelui UUR, Ștefan Buciuta, și a mea personal, cele mai calde felicitări cu prilejul aniversării unui deceniu de existență a specializării Limba și literatura ucraineană la Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării a Universității „Ștefan cel Mare“ din Suceava.

Apreciez activitatea importantă, desfășurată în toți acești ani, de Departamentul de limba și literatura ucraineană. Ca bucovinean de origine, am un sentiment de mulțumire sufletească și de confort intelectual ori de câte ori întâlnesc absolvenți ai specializării Limba și literatura ucraineană, tineri inteligenți și muncitori.

Sesiunea de comunicări științifice „Olha Kobyleanska“, organizată cu acest prilej, are o tematică bogată și diversă, fiind onorată de nume de rezonanță în domeniul studiilor de lingvistică și literatură atât din țara noastră, cât și din Ucraina.

Îmi exprim speranța că prestigioasa manifestare internațională va aduce un suflu nou și va mobiliza noi energii în activitatea de cercetare și studiere a limbii și literaturii ucrainene, a raporturilor lingvistice și literare româno-ucrainene.

Doresc să vă asigur de disponibilitatea UUR de a sprijini și alte proiecte și acțiuni pe tema păstrării identității și integrității comunității ucrainene din România.

În încheiere, consider că evenimentul de astăzi contribuie la o mai bună cunoaștere a culturii poporului ucrainean și dialogul acesteia cu limba și cultura poporului român în spiritul respectului și al prețuirii reciproce.

Vă mulțumesc!

Ion ROBCIUC

Au trecut zece ani de când la Universitatea „Ștefan cel Mare“ din Suceava, în cadrul Facultății de Litere și Științe ale Comunicării ființează specializarea Limba și literatura ucraineană. Cu acest prilej, fondatorii secției de ucraineană, profesori, foști și actuali studenți și-au dat întâlnire sâmbătă, 13 noiembrie 2010, pentru a marca într-un cadru festiv acest eveniment aniversar.

În aula „Iosif Shimdt“, la orele 10 ale dimineții, au început depănarea amintirilor, trecerea în revistă a realizărilor și adresarea de mesaje. Moderatorul discursurilor a fost conf. univ. dr. Luminița-Elena Turcu, care a mărturisit că în timpul pregătirii acestui eveniment a făcut cunoștință cu „Cerșetoarea“ Olhăi Kobyleanska, operă care ascunde în paginile sale un subtil mesaj pentru ascultarea cu sufletul a celui de lângă tine chiar dacă comunică într-o limbă diferită de a ta. Prorectorul Universității „Ștefan cel Mare“, domnul Florin Burciu, a evocat, pe scurt, istoricul acestor zece ani de viață ai secției de ucraineană, urându-i mulți ani de acum înainte. Domnul Vasyl Boieciko, consul general al Consulatului Ucrainei la Suceava, și-a exprimat speranța că secția ucraineană se va dezvolta și a subliniat cât de mult l-a ajutat cunoașterea limbii române în cariera sa diplomatică, domnia sa fiind de profesie istoric. „Tot ce s-a realizat în acești zece ani este rezultatul bunei colaborări dintre toți factorii implicați în susținerea specializării limba și literatura ucraineană“ a fost de părere domnul consul Vasyl Nerovnyi, un om dăruit trup și suflet cauzei ucrainismului. Despre munca în echipă ca mijloc de atingere a scopului comun a vorbit și doamna Elvira Codrea, inspector MECTS. Mesajul de felicitare din partea președintelui UUR, deputatul Ștefan Buciuta, a fost transmis de vicepreședintele UUR, domnul Ion Robciuc, care a vorbit și despre „dialog, respect și prețuire reciprocă“ - trei coordonate esențiale ale bunei înțelegeri într-un spațiu multilingvistic cum este Bucovina. Conf. univ. dr. Oleksandr Popovyci de la Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci“ din Cernăuți, Ucraina, a evidențiat buna colaborare dintre instituția de învățământ suceveană și cea cernăuțeană, a apreciat efortul depus de prof. univ. dr. Volodymyr Antoficiuk care timp de opt ani a făcut naveta între cele două universități. „Poate nici nu conștientizăm ce importanță are secția ucraineană pentru ucrainenii din zonă.

Fiecare absolvent asigură continuitatea limbii ucrainene prin faptul că o predă altor și altor elevi, ceea ce înseamnă că limba ucraineană are viitor“, a spus președintele UUR - filiala Suceava, domnul Ioan Bodnar.

Decanul Facultății de Litere și Științe ale Comunicării, doamna profesor Rodica Nagy, într-un discurs care a împrumutat parcă o fărâma din frumusețea zilei de noiembrie, a prezentat partea nevăzută a înființării secției de ucraineană - întocmirea documentației -, activitate de care domnia sa s-a ocupat pas cu pas: „Am amintiri frumoase legate de înființarea secției de ucraineană. Nu pot uita simpatia cu care a fost primită această propunere. Păstrez în suflet colaborarea frumoasă pe care am avut-o cu familia Reguș - un model de profesori clasici. Îi păstrez domnului Corneliu Reguș o vie amintire pentru prietenia și generozitatea de care a dat dovadă. Nu pot să nu amintesc și colaborarea mea cu studenții secției de ucraineană, care m-au impresionat cu sfiiala și buna lor creștere“. Și conf. univ. dr. Claudia Costin a evocat personalitatea domnului profesor Corneliu Reguș, a vorbit despre profesionalismul doamnei profesor Aspazia Reguș-Seserman, despre ținuta academică a domnului profesor Volodymyr Antoficiuk, despre frumoasa colaborare dintre Universitatea „Ștefan cel Mare“ din Suceava și Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci“ din Cernăuți, despre școlile de vară organizate în cadrul celor două instituții de învățământ. A luat cuvântul și șeful Departamentului de limba și literatura ucraineană, lector univ. dr. Anamaria Herțanu. În triplă ipostază - de studentă, de inspector școlar și de organizatoare a evenimentului - a vorbit și doamna profesor Lucia Mihoc, dezvăluindu-le celor prezenți secretul întineririi: „urmarea unei facultăți după vârsta de 40 de ani“ (Fac o paranteză și spun aici că doamna inspector Mihoc a fost atât de convingătoare în mărturisirea sa, încât la finalul

zilei domnul Ioan Bodnar a luat hotărârea ca de la toamna viitoare să devină student al secției de ucraineană. Chiar dacă, poate, a glumit domnul Bodnar, noi l-am luat în serios și în octombrie 2011 așteptăm să-i vedem legitimația de student). De asemenea, doamna inspector Lucia Mihoc a citit cuvântul de mulțumire din partea studenților pentru toți profesorii de limba și literatura ucraineană, redactat de profesor Ancuța Știubianu.

Vizibil emoționată, sfiasă ca o școlăriță și plină de modestie a vorbit și conf. univ. dr. Aspazia Reguș-Seserman. Copleșită de mulțumirile care i s-au adus pentru munca depusă, răvășită de cuvintele frumoase rostite despre soțul domniei sale - domnul profesor Corneliu Reguș, răsplătită cu multe diplome, doamna profesor Aspazia Reguș-Seserman a făcut ceea ce face întotdeauna: și-a scos în evidență studenții, mulțumindu-le pentru munca pe care o depun, marea majoritate dintre ei ca profesori de limba și literatura ucraineană. Printre multe calități, doamna profesor Reguș o are și pe aceea de a rămâne om când practică profesia de profesor și de a fi profesor în orice ipostază a vieții. Și deși circula printre studenți ideea că la secția ucraineană se pun note cu indulgență (mă refer strict la perioada când eram eu studentă) vreau să spun că nu era deloc așa. Nu uit niciodată cum ne surprindea domnul profesor Corneliu Reguș pe noi studenții de la distanță, care nu puteam participa la cursuri, luând meditații de la doamna profesor Aspazia Reguș la slava veche - pe holurile facultății sau prin vreo sală pe care o găseam liberă, căci trebuia să știm materia, altfel nu aveam curajul să ne prezentăm la examen. O certa pe soție, ne certa pe noi; dar era bucuros când vedea interesul nostru pentru slava veche, mulțimea de între-

Prezidiul festivităților de la Universitatea suceveană

bări cărora doamna profesor Reguș nu făcea față să le răspundă într-un timp atât de scurt. Era obiectiv în notare: când eram pregătiți, luam nota maximă; când scârțaiam, primeam ce meritam. Și faptul că astăzi public în paginile presei editate de UUR se datorează domnului profesor Corneliu Reguș, domnia sa ducând ceva muncă de lămurire cu mine în acest sens. Pentru multe alte lucruri îi port o amintire frumoasă domnului profesor... Alt profesor căruia vreau să-i fac o mărturisire este domnul profesor Volodymyr Antoficiuk. Nici nu-și imaginează domnul profesor de câte ori am plâns eu când îmi pune nota 9 la literatura ucraineană. Deși provin dintr-o familie ucraineană, nu eram vorbitoare de limbă ucraineană. Știam limba din ce învățasem de copil la școală, cu mulți ani în urmă, eu devenind studentă la o vârstă mai... mărișoară.

(Continuare în pagina 5)

Discursul președintelui Ucrainei, Viktor Ianukovyci, rostit în fața reprezentanților Consiliului Atlantic al SUA

(Urmare din numărul 177/178)

Stimate doamne și stimați domni,

Aș vrea să folosesc acest prilej pentru a vă prezenta mai în amănunt politica externă a Ucrainei în sfera securității.

După cum știți, un diplomat se gândește de două ori înainte de a nu spune nimic.

De-a lungul vieții, m-am obișnuit să respect următoarele principii: să fiu cât mai concret, deschis și pragmatic. De aceea, nu-mi place să vorbesc mult. Prefer să acționez. Și să nu vorbesc niciodată despre ceva ce nu pot să fac.

În stabilirea cursului politicii externe a Ucrainei, hotărâtoare sunt interesele noastre naționale. Repet, numai aceste interese. Pentru ca Ucraina să-și recapete reputația de partener sigur și predictibil, noi am stabilit care sunt aceste interese externe prin Legea privind bazele politicii interne.

Prioritatea noastră indiscutabilă este și rămâne integrarea europeană. În raporturile noastre cu UE ne concentrăm asupra finalizării următoarelor procese: încheierea Acordului de asociere, asigurarea accesului reciproc avantajos la piețele Ucrainei și ale UE în contextul creării zonei de liber schimb, elaborarea și realizarea planului de acțiune privind liberalizarea regimului vizelor pentru călătoriile de scurtă durată ale cetățenilor Ucrainei în UE. Ne pronunțăm pentru ca Ucraina să primească o perspectivă clară privind aderarea la UE și pentru menționarea acestui lucru în viitorul Acord de asociere.

O altă prioritate importantă este Rusia. Unul dintre cele mai de seamă rezultate ale politicii noastre a fost normalizarea relațiilor cu această țară, eliminarea tensiunilor inutile care au existat în trecut. Toate acestea au făcut ca relațiile noastre bilaterale pe toate planurile să fie deblocate și, totodată, să se îmbunătățească atmosfera generală a colaborării cu partenerii noștri din Vest și din Est.

În momentul de față putem vorbi de rezultatele palpabile în ceea ce privește intensificarea colaborării bilaterale. În ultima jumătate de an, schimburile comerciale dintre cele două părți au crescut de peste două ori.

Evident, există și greutăți. Există și divergențe. În relațiile cu Rusia noi ne apărăm interesele.

Unul dintre exemple în acest sens ar putea fi acela că am prezentat Rusiei, ca alternativă la „South stream” pe care Rusia îl propune Europei, varianta noastră.

De aceea, sarcina noastră strategică este menținerea și chiar consolidarea rolului Ucrainei ca principală țară de tranzit al resurselor energetice ruse către Europa.

Ucraina salută cu căldură revigorarea relațiilor dintre SUA și Rusia. Caracterul nou al dialogului americano-rus este de natură să stabilizeze în mod substanțial situația în regiunea noastră.

Doresc să mă opresc mai în detaliu asupra relațiilor ucraineano-americane. Noi dăm o înaltă apreciere sprijinului pe care SUA l-a acordat Ucrainei în toți anii independenței sale. Suntem recunoscători pentru ajutorul acordat în lupta împotriva efectelor crizei economico-financiare, în promovarea reformelor în sferile economică și energetică, precum și în consolidarea standardelor democratice.

Noi am colaborat și vom continua să colaborăm cu succes în domeniul întăririi securității nucleare. Pentru Ucraina este extrem de importantă menținerea echilibrului în relațiile dintre Europa, Statele Unite ale Americii și Rusia.

Revenind la securitatea nucleară am informat despre decizia Ucrainei de a renunța la toate rezervele de uraniu îmbogățit. În prezent, acționăm în direcția îndeplinirii acestei decizii.

Un pas important în ceea ce privește colaborarea în această sferă îl va constitui desfășurarea la Kiev, în 2011, a conferinței la nivel înalt consacrate împlinirii a 25 de ani de la catastrofa din Cernobâl.

Mizăm pe participarea SUA la această acțiune extrem de importantă.

De asemenea, m-am adresat președintelui Barac Obama cu propunerea de largire a ariei contactelor noastre. Trebuie să remarc cu plăcere că în răspunsul său președintele SUA a susținut această abordare.

Am propus președintelui Obama să se facă totul pentru ca parteneriatul nostru strategic să nu fie unul de conjunctură. Totul depinde de implementarea unor idei sau a altora și aici trebuie să acționăm împreună.

Trebuie să vă comunic cu plăcere faptul că față de problema corectării cursului Ucrainei privind integrarea euroatlantică

și stabilirii statutului ei de țară nealiniată în sfera securității atât președintele, cât și secretarul de stat al SUA au manifestat o deplină înțelegere, subliniind necesitatea respectării opțiunii poporului ucrainean. Poate că termenul „nealiniere”

nu este unul optim, deoarece era blocurilor militare ca și cea a „războiului rece” sunt de domeniul trecutului, dar acest termen măcar e scurt și pe înțelesul tuturor.

Apreciem că principiul neparticipării statului nostru la uniuni politico-militare de orice fel răspunde în cel mai înalt grad realităților geopolitice actuale. Luarea acestei hotărâri a dus la eliminarea tensiunilor atât în interiorul țării, cât și pe întregul continent european. Totuși, această hotărâre nu înseamnă autoexcluderea statului nostru din problemele de securitate care există astăzi. Ea trebuie privită în contextul participării noastre active la acțiunile de menținere a păcii, al colaborării noastre pragmatice cu NATO, precum și al parteneriatului strategic cu SUA.

Stimate doamne și stimați domni,

Cu aceasta vreau să închei prima parte, mai scurtă, a intervenției mele și să mă opresc mai pe larg asupra altor probleme, răspunzând, evident, întrebărilor dumneavoastră.

Vă mulțumesc pentru atenție.

ONU: Ucraina, Brazilia și Rusia - lideri mondiali

După cum informează agenția UNIAN, citând Centrul de știri al ONU, Ucraina, Brazilia și Rusia sunt lideri mondiali în ceea ce privește dinamica creșterii producției agricole.

În raportul secretarului general al Organizației Națiunilor Unite cu privire la dezvoltarea agriculturii și securitatea alimentară, se arată că cea mai dinamică dezvoltare a sectorului agricol din lume are loc în Brazilia. Ca urmare, în 2019, această țară va înregistra o creștere de 40% față de perioada 2007-2009.

Din primii trei lideri mondiali în ceea ce privește creșterea producției agricole fac, de asemenea, parte Ucraina și Rusia, țări în care, tot în 2019, se va înregistra o creștere de 29% și, respectiv, 26% cu condiția ca guvernele lor să sprijine sectorul agrar.

Creșterea producției agricole în SUA și Canada va fi de 10-15%, iar producția agricolă cumulată a celor 27 state membre ale Uniunii Europene va crește, până în 2019, cu mai puțin de 4%.

Raportul mai relevă faptul că în Europa de Vest se observă o stagnare a producției agricole.

Pagină realizată de Ion ROBCIUC

UCRAINA - mai aproape

Spre finele lunii august a.c., Poșta Română mi-a adus o emoționantă și călduroasă invitație.

A doua zi am confirmat participarea sperând ca starea precară a sănătății mele să-mi permită, totuși, bucuria acestei sărbători a sufletului, adevărându-se astfel proverbul latin „Dum spiro, spero! În perioada autumnală a vârstei, timpul trece repede și ziua de sâmbătă, 16 octombrie, s-a apropiat, iar pârda lina de sănătate mi-a dat de înțeles, fără dubii, că jubiliara revedere se va desfășura fără mine.

Deoarece doream să donez Colegiului „Ștefan cel Mare“ din Suceava două mărturii serioase ale trecerii mele efemere pe acolo, m-am înțeles telefonic cu buna mea colegă de clasă Drișcu (Filimon) Maria să mă reprezinte când voi fi citit la catalog, dând glas unei scurte cuvântări pe care i-am expedit-o.

Clasa ucraineană a XI-a D

În același timp, am rugat-o să-mi trimită fotografiile și materiale cu referire la evenimentul sărbătorit.

Conform programului manifestărilor, în ziua de 16 octombrie a.c., declarată Ziua Absolvenților, au fost programate întâlnirile promoțiilor anilor 1960, 1970, 1980 și 1985. Acestea s-au desfășurat separat în aula „Simion Florea Marian“. Citirea catalogului promoției mele 1960 (clase paralele) a fost efectuată cu eleganță și nostalgie de profesorii Bodnariuc Dumitru și Iuriciuc Ștefan care, împreună cu prof. Cotter Beatrice sunt singurii care au rămas în viață din totalul de 31 de dascăli care ne-au dat lumină din lumină.

În memoria celor trecuți în neființă, cadre didactice și colegi, au fost păstrate momente de reculegere.

La secția ucraineană (clasa a XI-a D) au predat următorii profesori: Socoliuc Dumitru, Ștefănescu Ion, Țopa Liviu, Ceredarec Nicolae, Zahariciuc Ilarion, Socoliuc Eugenia, Lazurcă Ion, Dumbrăveanu Olga (diriginte), Iuriciuc Ștefan, Cost Oltea, Racocă Virginia, Bodnariuc Dumitru, Schmetterling Marta, Obada Alexandru (director).

Prezența a fost următoarea: clasa a XI-a A, diriginte prof. Dumitru Bodnariuc, elevi - 29; prezenți - 12, decedați - 9, clasa a XI-a B, diriginte prof. Ioan Nișan, elevi - 29, prezenți - 9, decedați 8; clasa a XI-a C, diriginte prof. Varvara Ursache, elevi - 36, prezenți - 10, decedați - 8; clasa a XI-a D, diriginte Olga Dumbrăveanu, elevi - 17, prezenți 4: Crasi (Gogu) Elena, Drișcu (Filimon) Maria, Tcaciuc (Gavrilă) Viorica, Pihureac Victor, decedați - 2 (Homiuc Victor, Proțiu Dumitru).

După ședința foto, a urmat masa festivă, prilej de aduceri-aminte și schimburi de rețete medicale. Organizatorii au primit calde felicitări și au acordat Diplome de Excelență pentru reușita în viață tuturor participanților, având în vedere vârsta lor.

Cu ocazia sărbătoririi Colegiului, a apărut ediția jubiliară a documentatei și consistentei monografii „Colegiul Național Ștefan cel Mare Suceava - de la fondare până în prezent“ de prof. Florin Moraru. Vom cita câteva pasaje din mono-

Revedere după o jumătate de secol

grafie referitoare la istoricul secției ucrainene și la profesorii care au predat în perioada existenței acesteia.

Pag. 165: „Din toamna anului 1954, instituția rebotezată „Școala Medie de Băieți nr. 1“ își adaugă alte două componente: învățământul seral liceal și clase cu limba de predare ucraineană, cu alocarea a 4 ore săptămânal pentru studiul acestei limbi; clasele ucrainene (IV-X) au reprezentat o experiență fără un răsunet, încetându-și existența în 1960“.

Pag. 164: „Școala era onorată de prezența în colectiv a doctorilor în litere Dumitru Socoliuc și în drept - Nicolae Ceredarec. Aceștia susțineau și majoritatea disciplinelor predate în limba maternă la secția ucraineană“.

Pag. 174: „Primii pași de îndepărtare de Uniunea Sovietică se făceau încă din 1958 când o consfătuire a profesorilor suceveni se axa exclusiv pe educarea patriotică a elevilor, amplificându-se încă componența politică și atașamentul față de regim a fost scoasă în evidență strădania tovarășilor profesori I. Lazurcă, R. Slevoacă, N. Ceredarec și a altora de a face din lecțiile de istorie mijloc puternic de cultivare la elevi a dragostei și mândriei pentru trecutul glorios al poporului nostru.

Dintre profesorii de limba română au fost citați tovarășii Ioan Ștefănescu, S. Obadă, Cornea...“ (Zori noi, 3207/1958).

Printre profesorii cei mai apropiați inimii mele se află, alături de N. Ceredarec, „Vrăjitorul“ de limba română - Ioan Ștefănescu, căruia prof. Diogene Gafița i-a dedicat un sensibil și luminos portret.

Pag. 255: „Lecțiile nu și le ticluia dinainte, i-ar fi fost cu neputință așa ceva. Stăpân perfect pe materie, înzestrat cu memorie și sensibilitate ieșite din comun, profesorul crea elevilor, ca și celor care-l ascultau în alte ocazii, neasemuite ore de adevărată desfătare. La limba română lecțiile nu se învățau, se trăiau. Litera manualului rămânea departe, ofilită, uscată. Magistrul, când observa la vreunul din școlarii săi că mijeste un talent, tresărea. Aici se apleca stăruitor și intervenea cu efect.

Ascultându-l pe profesorul Ștefănescu, te simțea înălțat sufletește“.

Iată dascălii care oficiau la catedrele Liceului „Ștefan cel Mare“ din Suceava, cărora le port o profundă recunoștință.

Celor plecați între stele, de-a dreapta Celui de Sus, fie-le amintirea veșnică din neam în neam!

În continuare, redau scrisoarea pe care am adresat-o profesorilor și colegilor mei prezenți la întâlnire.

Stimate Doamne Profesoare și stimați Domni Profesori, dragi colegi,

Recunosc de la început că sunt cuprins de sincere și profunde sentimente de regret deoarece, datorită unei boli rebele care mă chinuie de o vreme, sunt pus în imposibilitate de a participa la întâlnirea jubiliară de 50 de ani a promoției mele, denumită **PROMOȚIA CENTENARULUI LICEULUI „ȘTEFAN CEL MARE“, SUCEAVA.**

Cu atât mai mult, cu cât, precedentă întâlnire - de 20 de ani de la absolvirea liceului nostru, îmi este încă vie în memorie și-mi prilejuiește frumoase aduceri-aminte.

Am rugat-o pe premianta clasei - **DRIȘCU MARIA** (căsătorită **FILIMON**) să mă reprezinte la citirea catalogului, dând glas prezentelor rânduri. Consider că această rugămintă reprezintă o „bagatelă“, un „fleac“ față de chinurile pe care le-a îndurat biata fată toată perioada liceului.

Stând în banca din fața mea, era mereu implorată de subsemnatul să stea drept, în scopul oferirii unui paravan cât de cât sigur (era tot mică de statură), în spatele căruia să pot lectura, în condiții acceptabile, colecțiile „DOX“, „15 LEI“, „DECAMERONUL“ și alte lecturi pe atunci în vogă.

Cu puțin timp în urmă, făcând ordine în hârtiile ce-mi aparțin, acum, când se apropie timpul „citirii catalogului“ de către **ÎNVAȚĂTORUL CEL DE SUS**, am avut plăcuta surpriză să descopăr, păstrate în condiții onorabile, trei mărturii din perioada cât am fost elev în Cetatea Sucevei.

De la sine înțeles că acestea au avut darul să-mi trezească un noian de amintiri și să retrăiesc fragmente din anii plini de speranțe ai adolescenței.

Iată care sunt „vinovatele“ mărturii:

1. O fotografie alb-negru, în grup, de la banca de absolvire care a avut loc, dacă nu mă înșală memoria, în sala de sport. Am făcut fotocopii pentru a le dăruii celor în cauză. Cu tristețe am aflat că pentru doi dintre ei - Luca Arbore și Gigi Poleacu - ele sunt total inutile.

2. Carnetul de elev al subsemnatului, completat cu note (notarea se făcea până la 5) pe primele două trimestre, anul școlar 1956-1957, clasa a VIII-a D - când am reușit să obțin note

Revederea promoției din 1960 a Liceului „Ștefan cel Mare“

bune. Ulterior, din cauza apariției notelor mici, l-am declarat pierdut. Valoarea acestuia constă, după părerea mea, în semnăturile dascălilor noștri de la secția ucraineană: familia Elena și Dumitru Socoliuc, Nicolae Ceredarec, Ilarion Zahariciuc, O. Cost și diriginta clasei - Olga Dumbrăveanu.

3. Un exemplar al revistei **ȘCOALA NOASTRĂ**, nr. 1 (numărul următor, după știința mea, nu a mai apărut). Revista a fost editată la inițiativa eruditului profesor de limba română, Ion Ștefănescu, care a alcătuit un colectiv de redacție din elevi. Am avut cinstea să fac parte din acesta și să mi se publice o modestă povestire. A fost prima, dar nu și ultima.

În cazul în care revista și carnetul de elev stârnesc interesul conducerii actualului colegiu, le pun cu plăcere la dispoziție.

În încheiere, vă rog să-mi permiteți să mă înclin cu pioșenie în fața memoriei celor dispăruți dintre noi, atât din rândul cadrelor didactice, cât și al colegilor.

Fie-le țărâna ușoară și amintirea veșnică!

Celor prezenți în sală, cât și celor care nu au putut veni la această întâlnire jubiliară, le doresc ca sănătatea, bucuriile și împlinirile să le vegheze pururi căminele și pe cei dragi.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

prof. Ostap **BORODAI-ȘANDRO**

Conferință științifică internațională pe tema cercetării diasporei ucrainene

În orașul Ostroh din regiunea Rivne, în perioada 22 - 23 septembrie a.c., a fost organizată cea de-a IV-a Conferință științifică internațională, având ca generic „Diaspora ucraineană: problemele cercetării” și care s-a desfășurat la Universitatea Națională „Academia de la Ostroh”. Organizatorul principal a fost Institutul de Cercetare a Diasporei Ucrainene, condus de doamna decan al Facultății de Relații Internaționale din cadrul Universității, Alla Atamanenko.

Cu această persoană - distinsă, capabilă și sufletistă - am avut ocazia să mă întâlnesc la multe alte manifestări similare la care am luat parte (ultima fiind cea din vară, la

mers prin plata transportului și îi mulțumim și pe această cale.

Revenind la conferință, aceasta s-a desfășurat după următorul program: ceremonia de deschidere a conferinței în sala festivă a Universității, cu saluturile rectorului și ale autorităților locale, ședința plenară, iar apoi activitatea pe secții (7 în total) și ședința plenară de încheiere a conferinței.

Am avut onoarea de a mi se acorda rolul de moderatoare (alături de cunoscuta cercetătoare ucraineană Valentina Piskun), a Secției a II-a care avea ca temă „Activitatea politică și obștească a emigranților și a diasporei ucrainene”. În cadrul aceleiași secții isto-

serie de personalități științifice ucrainene marcante care fac cinste țărilor și comunităților de unde provin, printre care se numără: Myroslav Sopolyha, director al Muzeului culturii ucrainene din Svydnyk (Slovacia), Josef Varhol, cercetător la același muzeu, Mykola Mușynka, doctor în filologie, președintele Asociației Ucrainiștilor din Slovacia, și nu numai, Liubomyr Sikora, cercetător științific și reprezentant al „Asociației etnografice a boicilor”, cu care am mai colaborat și mulți alții.

La sfârșitul conferinței a fost elaborată rezoluția conferinței.

În însoțirea după-amiază a zilei de 23 septembrie și ultima zi a conferinței, organizatorii au oferit participanților posibilitatea de a vizita partea veche a orașului Ostroh, împreună cu muzeele și cetățile lui. Ne-am alăturat acestei excursii pentru a afla lucruri deosebite legate de rădăcinile istorice ale acestei cetăți.

Am primit foarte multe informații valoroase pe care însă nu le pot insera pe toate, ci voi căuta să prezint doar câteva idei.

Din descoperirile arheologice se constată că actualul teritoriu al orașului era populat încă din epoca neolitică, (secolul IV - III î. H) și aproape trei secole era reședința cnezatului fami-

liei Ostrozki care a dat Ucrainei numeroși conducători de oști, mecenați și oameni de stat. Despre acest oraș se amintește pentru prima dată în anul 1100, în Letopisețul Ipatiiivsk. Datorită așezării sale geografice într-o zonă între munți și văi, favorabile apărării, orașul se transformă într-un centru administrativ, politic și meșteșugăresc - economic puternic. Cneazul Danylo, la mijlocul secolului al XIV-lea a fost primul din stăpânii familiei cnejilor Ostrozki care a pus bazele, din anul 1386, viitoarei cetăți, a bisericii și a zidurilor de apărare. În 1450 în locul bisericii din lemn a fost clădită biserica din piatră și fortificații puternice. Cneazul Constantyn Ostrozki a repurtat aici victorii în fața hoardelor tătarești, iar orașul Ostroh a devenit un centru al ortodoxiei și un focar important al culturii și învățământului. Acest cneaz, în anul 1576, a înființat cunoscuta Academie de la Ostroh, a strâns în jurul lui mari învățați ai vremii, pedagogi și hatmani, printre care se numără și hatmanul Petro Sahaidacyni.

După moartea acestuia, impor-

Vizită la cetatea Ostroh

tanța orașului Ostroh în viața culturală a Ucrainei s-a diminuat. În urma semnării Tratatului de la Liublin din 1569 (a Uniei), orașul a intrat sub influența Poloniei care a început o puternică catolicizare și deznaționalizare a ucrainenilor. În secolul al XVIII-lea orașul a fost devastat de mai multe incendii, iar din 1793, în vremea stăpânirii Imperiului Rus, a devenit reședința Guberniei Volynea.

În acest oraș-cetate a fost înființată, pe banii cneazului Constantyn-Vasyl Ostrozki și prin grija lui Ivan Fedoriv din Lviv, o tiparniță, iar în anul 1581 a fost editată, în formă completă, prima biblie slavonă în variantă ucraineană veche - cunoscuta „Biblie de la Ostroh”.

La Muzeul Cnejilor Ostrozki pe care l-am vizitat, am putut afla mai multe amănunte despre acest neam. Ei au stăpânit orașul și împrejurimile, fără întrerupere, din secolul al XIV-lea până în sec. al XVII-lea și au fost unii dintre cei mai bogați și influenți magnați: după Daniil a urmat fiul lui cel mare Fedir (mort în 1441), apoi - nepotul lui, Constantyn, slăvit și prin „Turnul tătarilor” pe care l-a construit la intrare în oraș, pentru tătării luați de el prizonieri (mai dăinuie și astăzi). Cel mai bogat, cunoscut și de mare succes a fost Constantyn - Vasyl (1526 - 1608), mai sus-amintit, în urma căruia fiul său, Ianuș (mort în 1620), a terminat dinastia Ostrozilor, neavând urmași.

Așadar, în acest frumos oraș pulsează istoria, iar de 10 ani a fost reînființată și Academia, unde rectorul Universității Naționale din Ostroh, Ihor Pasicynk, a pus această instituție pe picioare și a reușit, prin abnegație, talent și dăruire, să facă minuni.

Recomand cu căldură vizitarea acestui loc interesant și mirific; ai ocazia să te îmbogățești spiritual și să simți măreția poporului ucrainean.

Iaroslava-Oresea COLOTELO

Participanți la Conferința științifică internațională de la Ostroh

Congresul diasporei ucrainene de la Lviv) și având invitația de a participa la această importantă conferință, nu am putut să nu răspund decât pozitiv. La cererea de a mai propune o persoană avizată în problema cercetării diasporei ucrainene, am recomandat-o cu plăcere pe colaboratoarea veche a Ministerului Culturii în problema cercetării ucrainenilor din nord-vestul României, pe doamna Liuba Horvat, doctor în istorie, cercetător principal la Muzeul Județean Satu Mare.

Bucuria întâlnirii unuia dintre cele mai vechi orașe ale Ucrainei, Ostroh, extrem de bogat în istorie și cultură, nu ne-am putut-o refuza. Și, într-adevăr, a meritat efortul acestei călătorii lungi și cam grele: de la București la Satu Mare - cu trenul de noapte, de aici în Ucraina, în orașul Mukacevo - cu mașina personală a doamnei Liuba, de la Mukacevo - cu trenul de noapte până la Ostroh și apoi retur, pe același traseu anevoios, cu mica deosebire a poposirii într-un alt oraș de rezonanță istorică - Lvovul.

Uniunea Ucrainenilor din România ne-a susținut în acest de-

ricul Liuba Horvat a susținut referatul „Aspecte socio-demografice ale vieții ucrainenilor din nord-vestul României (Maramureș și Satu Mare) din sec. al XX-lea”, care a stârnit un viu interes, mai ales când s-a pus acuta problemă a existenței în România a așa-zisilor „rusini” (ruteni), „altceva decât ucrainenii” și situațiile dificile cu care se confruntă actualmente ucrainenii din România.

La ședința plenară din ultima zi a manifestărilor am avut plăcerea de a lua cuvântul și a prezenta expunerea „Realitățile vieții și activității ucrainenilor din România și relația lor cu Ucraina”, problematică ce mă preocupă de ceva timp, având în vedere paradoxul: patriamă în imediata vecinătate teritorială cu patria natală a ucrainenilor din România și, totuși, încă atât de departe. Mulți dintre cei prezenți s-au bucurat să aflu cât mai multe lucruri, până nu demult neștiute, referitoare la schimbările pozitive din viața comunității ucrainene de după dictatura ceaușistă și efectele acestora.

La această conferință științifică am fost bucuroasă să reîntâlnesc o

Despre ansamblul de dansuri „Kozaciok“ și despre grupul de folk „Mirsin“ din Bălcăuți am scris de foarte multe ori. Întotdeauna relațiile mele despre ei aveau ca tematică evoluția lor la diverse manifestări culturale și artistice, care într-un an și jumătate au fost extrem de numeroase și răsplătite cu aplauze și aprecieri.

În materialul de față voi vorbi despre ei altfel..., voi prezenta câte ceva din culisele activității lor artistice. Pentru că instructorul lor, Petru Șoiman, nu locuiește în Bălcăuți, pentru că o parte dintre membri sunt plecați la studii în diferite orașe ale județului, nu le rămâne să se întâlnească decât sâmbătă și duminică pentru a face repetiții, pentru a învăța noi dansuri și cântece, pentru a viziona evoluțiile lor artistice și a surprinde anumite imperfecțiuni care trebuie corectate sau execuții perfecte care trebuie apreciate și date drept exemplu.

Se întâlnesc la Căminul Cultural din Bălcăuți. O sală foarte mare, cu doar două sobe, care, chiar dacă ar duedi, nu pot asigura căldura optimă. Pe timpul verii, al primăverii și al unei toamne blânde nu e nici o problemă, dar iarna nu e chiar ușor; și totuși acești copii au învățat colinde în paltoane și mănuși.

Primirea dlui Carlo Devoti după obiceiul străbun

Relatarea de față surprinde o repetiție desfășurată într-o duminică de octombrie. Pe la orele 16, toți erau prezenți. Pe chipurile copiilor se citea emoția, erau neliniștiți... Vă veți întreba de unde o astfel de stare de spirit la o repetiție de rutină. Toate frământările copiilor se datorau

O repetiție mai deosebită

„Un italiano vero“ în interpretarea celor de la „Kozaciok“

faptului că au aflat că-i va urmări un domn din Italia, organizator la el în țară al unui festival destinat copiilor.

Încep repetițiile. Ochii sunt ațintiți spre ușă. Odată cu scurgerea minutelor cresc și emoțiile. Sus, în sala UUR au loc ultimele pregătiri. Se mai dă o dată cu mătura, se șterge praful, este schimbat un obiect, o carte de pe rafturi. Sună telefonul lui Petru. Italianul e deja în Ratoș. Sergiu Șmighelschi, îmbrăcat în costum popular tradițional, repetă urările de bun venit în limba italiană, ajutat fiind de Jeni Chalapco. Ea va fi translatorul acestei întâlniri. Mașina a oprit în fața Căminului Cultural. Părintele Mihai Marici, însoțit de Sergiu Șmighelschi, Jeni Chalapco și Convalia Hrehorciuc ies să-l întâmpine pe domnul Carlo Devoti. O fac conform tradiției: cu pâine și sare, așezate pe un ștergar.

După scurte prezentări ale celor de față, a urmat o proiecție video cu cele mai importante momente din evoluția artiștilor bălcăuțeni. Urmează repetiția propriu-zisă. Domnul Devoti filmează totul, aplaudă cu entuziasm, semn că-i place ceea ce vede. După repetiție, toți cei prezenți urcă la sediul UUR, aflat în incinta Căminului Cultural. Aici, oaspetele italian are ocazia să vadă expuse panouri cu fotografii care surprind instantanee din activitatea ansamblului „Kozaciok“ și a grupului de folk „Mirsin“. Domnul Devoti se interesează prin ce localități ale Italiei sunt plecați la muncă părinții copiilor, care sunt sporturile lor preferate, ce alte activități de petrecere a timpului liber practică. Apoi, acompaniați la chitară de Petru Șoiman copii interpretează cântece ucrainene și românești. Spontan se înfiripă și melodia lui Toto Cutugno, „Un italiano vero“, fredonată și de domnul Devoti.

Întâlnirea se încheie la ceas de seară... Emoțiile au dispărut... Domnul Carlo Devoti îi felicită pe copii, le mulțumește pentru primirea frumoasă și speră să se reîntâlnească cu ei la anul, în Italia. Acum pleacă să facă cunoștință cu alți copii. Dumnealui se află într-un turneu prin Europa de Est ce are ca scop descoperirea de copii talentați care să participe la festivalul dedicat lor și al cărui organizator este. După România, următoarea escală o va face în Ucraina.

Cu urările de drum bun adresate oaspetelui italian și cu speranța reîntâlnirii pe plaiuri italiene s-a încheiat repetiția de duminică. Săptămâna viitoare o vor lua de la capăt.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Repetiții, repetiții, repetiții...

Mihai Pocorschi

Pe data de 29 octombrie 2010, dl Mihai Pocorschi, inginer pensionar, general de brigadă în retragere, a împlinit venerabila vârstă de 82 de ani.

S-a născut în orașul Bacău, județul Bacău, la 29 octombrie 1928 din părinți - tata Naum Pocorschi, emigrant politic ucrainean, fost ofițer țarist în perioada 1914-1918, venit în România în perioada războiului civil din Rusia, iar mama - Sofia Pocorschi (născută Gromov în comuna Sfântul Gheorghe, județul Tulcea) de origine ruso-lipoveană.

Este absolvent al Academiei Militare, Facultății de Mecanică Agricolă - Craiova (inginer), al Academiei de Studii Economice - București (economist), al Facul-

tății de Istorie - București și al Institutului de limbi străine (rusă) - București.

Totodată a absolvit 4 cursuri postuniversitare (profil tehnic, economic și universitar; marketing internațional, curs de 2 ani limba engleză la Biblioteca Americană - București și curs de germană pentru comerț exterior.

În activitatea militară a fost instructor la Divizia I-a Munte - Târgu Mureș, apoi șeful Secției culturale la Direcția Generală a Serviciului Muncii de pe lângă Consiliul de Miniștri.

A fost scos din cadrele active ale armatei pe considerente politice din cauza trecutului tatălui său.

În viața civilă a fost șef de serviciu timp de 13 ani la Academia

de Studii Economice - București, Oficiul de control al mărfurilor pentru export, întreprinderile de comerț exterior Mașinimport și Autotractor.

Din anul 1971 până în anul 1989 a lucrat timp de 18 ani consilier la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, unde a coordonat, îndrumat și controlat la nivel național importante sectoare ale economiei naționale din punct de vedere al cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic (Mecanizarea Agriculturii, Delta Dunării, Cercetarea Marină, Consiliul Național al Apelor - meteorologia și gospodărirea apelor precum și stațiile de epurare orășenești - județul Tulcea etc.

A organizat expoziții internaționale de aparatură științifică, unde a prezentat standul României (Bulgaria - Plovdiv, URSS - Mos-

cova, R.P. Chineză - Beijing, România - București, etc.

A participat ca membru în delegație sau ca șef de delegație la diverse întâlniri internaționale de aparatură tehnico-științifică și surse noi de energie (biogaz).

Cu prilejul împlinirii a 82 de ani Uniunea Ucrainenilor din România urează dlui general de brigadă (rtr), inginer pensionar, colaborator al revistei „Curierul ucrainean“ La mulți ani!“

Curierul ucrainean

Renașterea împușcată

„De strajă lângă ei
pune-voi cuvântul“
(Taras Șevcenko)

3 noiembrie 1937 a devenit o zi neagră pentru cultura ucraineană. În această zi aparatul represiv sovietic a distrus sute de genii ale poporului ucrainean.

În această zi, renașterea ucraineană a devenit o renaștere împușcată când, în lagărul de la Solovki, printre cei mai de seamă reprezentanți ai intelectualității ucrainene au fost executați scriitorii Marko Voronyi, Hryhori Epik, Valerian Polișciuk, Pavlo Filipovyci, Mychailo Ialovy, Mihail Kozoris, Valerian Pidmohylnyi, Myroslav Ircian Slisarenko și mulți alții. Tot în aceeași zi și în același loc au fost împușcați pedagogul și dramaturgul Mykola Kuliș împreună cu marele regizor Les Kurbas. Iată cum într-o singură zi, în negrul 3 noiembrie 1937, literatura ucraineană a fost decimată.

Leo Butnaru în antologia sa intitulată „Avangarda poeziei ucrainene“ scrie: „Unii dintre cei care aveau să cadă jertfă terorii bolșevice își presimțeau sfârșitul. În 1920, cu 17 ani înainte de a fi executat, (Maik) Mychailo Iogansen scria poemul „Eu și pieirea...“: „Peste acoperișuri de paie ruginite / Se aplecă semiluna sângerie / Spre zori secera ei va cosi / Tânăra otavă veștejită. // Cât mai e soarele-n adâncuri / Ce mai urlă câinii în urbe / Hei larma a miilor și miilor! / Îmi spun: voi pieri înalt // În văzduhul curat și albastru. / M-or spânzura peste oraș: / Stelele înzorii m-or privi în ochi / Cu recile pupile ale morții“.

Peste ani, în 1959, la Paris, exegetul din diaspora ucraineană Iuri Lavrenko propune pentru prima dată sintagma, dramatic sintetizatoare - „Renașterea împușcată“ (Rozstrilene Vidrodjennea) cu ocazia apariției unei culegeri de texte poetice și prozaice ale anilor 1920-1930.

Conform unui martirologiu publicat, de abia în anul 1991, în timpul represiunilor staliniste din anii '30 au fost împușcați 130 de scriitori; 11 s-au sinucis nemaiputând răbda umilințele la care au fost supuși; 119 au fost deportați în lagăre; 33 au fost reprimati; 188 s-au întors din detenție cu sănătatea zdruncinată. În total 481 de jertfe.

Politica Kremlinului îi considera pe scriitorii ca fiind „inginerii sufletelor“ care trebuiau să se decida de interesele naționale ale propriului lor popor, în același timp suprimă activitatea tuturor organizațiilor scriitoricești pe care le avea Ucraina la acea vreme: „Aspunfut“ (panfuturismul), „Neoclasicii“, „Plugul“ (scriitori rurali), „Hart“ (Călirea), „Lanka“, „MARS“, „VAPLITE“, „Molodnyk“ (Tineretul), „VUSPP“, SPU (Uniunea Scriitorilor din Ucraina), „Școala din Praga“, „MUR“...

Înființată în anul 1934, de regimul stalinist, Uniunea Scriitorilor din Ucraina Sovietică publică numai creațiile autorilor care preamăresc partidul bolșevic și pe Stalin.

Încă în anul 1933, Pavlo Tycina scrie poezia „Partidul ne conduce“. Astfel, Maksym Rylskyi, Volodymyr Sosiura, Mykola Bajan, Andri Malysko, Andri Holovko nu pot fi numiți „inginerii sufletelor“, ci mai degrabă „milițienii sufletelor“, după cum i-a numit în anul 1934 Hryhori Kosynka, executat și el în luna decembrie a aceluiași an.

Suprimarea intelectualității este de fapt o trăsătură comună a tuturor regimurilor totalitare. La fel ca și regimul hitlerist, regimul stalinist ajungând la putere, căuta să distrugă organizarea democratică. Diferența dintre ele consta în aceea că regimul hitlerist își manifesta în mod explicit scopurile ca de exemplu exterminarea evreilor sau atitudinea nemiloasă a lui Hitler față de persoanele cu handicap, pe care o preia și regimul stalinist. Nu avem dreptul să uităm tragedia cobzarilor ucraineni, bieților cobzari și cântăreți din liră orbi care

cutreierau satele cântând durerea și suferințele victimelor Holodomorului din anii 1932-1933. În decembrie 1934, sub pretextul organizării unei olimpiade republicane au fost adunați și împușcați peste trei sute de cobzari ucraineni. Regimul stalinist își ascundea în permanență scopurile. Mai mult, bolșevismul și-a anexat idealurile universale de umanitate, libertate și dreptate, în timp ce era exact contrariul, fapt care îl făcea cu mult mai periculos decât nazismul. În plus, dacă regimul nazist nu a rezistat decât 12 ani, sfârșind prin a se prăbuși în războiul pe care l-a declanșat, regimul comunist, prin prezența sa în tabăra învingătoare după cel de-al Doilea Război Mondial, s-a întărit.

S-a vorbit și s-a scris foarte mult despre tragedia intelectualității ucrainene, mulți aruncând vina pe „fratele mai mare“, pe muscal, pe poporul rus... Nu pot să nu fiu de acord cu Leo Butnaru care scrie: „În anumite părți ale problemei, adevărul ar fi anume acesta, dar nu știu dacă el trebuie extins și generalizat în ce privește necruțtoarele decimări staliniste din a doua parte a anilor '30, când sute de intelectuali, scriitori, cinești, pictori, regizori, muzicieni ucraineni au fost uciși în închisori, în Gulag. Pentru că teroarea stalinistă nu a fost una selectivă, ci de-a dreptul generală, necruțând pe nimeni, oriunde s-ar afla în imperiul roșu. Să ne amintim: în aceeași perioadă, când era lichidată intelectualitatea ucraineană, inclusiv scriitorii, printre care, în primul rând, avangardiștii, același blestem nimicea creatorii artei, slujitorii spiritualității Rusiei“. Desigur mulți scriitori ai avangardismului rus au căzut jertfă regimului stalinist - morți în Gulag sau asasinați: N. Burluik și N. Gumilov în anul 1921; V. Șileiko 1930; I. Deghen în 1923; L. Cernov (avangardist ucrainean) în 1933; K. Vagninov în 1934; M. Kuzmin în 1936; V. Kneazov și I. Terentiev și N. Olenikov în 1937; A. Archangelski, I. Afanasiev-Soloviov, O. Maldenștam și K. Bolșakov, în 1938; B. Lișviț, Gh. Ciulkov, S. Tretiakov și V. Riciotti-Turutovici în 1939; K. Olimpov în 1940; A. Vvedenski în 1941; V. Șereșnevici, I. Gruzinov, S. Nelhiden și D. Harms; G. Șmerlson și N. Habias-Komarova în 1943. „A. Tufanov (1942, acesta - lăsat să moară de inaniție pe pragul unei cantine raionale)... Dar suferințele lui Pasternak, Achmatova, umilințele la care au fost ei supuși?... Dar sinuciderea Marinei Țvetaeva, căreia i se refuzase până și un post de... dereticătoare, ce i-ar fi permis să-și câștige pâinea cea de toate zilele?...“ Se întrebă Leo Butnaru. Însă numărul jertfelor avangardismului ucrainean este incomparabil mai mare decât cel al avangardismului rus. Practic, el a fost distrus în totalitate.

Mihai TRAIȘTA

In memoriam Magdalena Laszlo

Înveșmântează-te în jale
Tu, neamule blagoslovit,
Căci EA, pe-a veșniciei cale,
Plecat-a, spre un tainic mit!

Nu-i mit din „cântecul pădurii“
Nici cel cu zeul Prometeu
(„Legat, cu lanțurile urii,
De un veșmânt de piatră, greu“),

Ci-i mitul, care-nțelepciunea
Și nepereche graiul sfânt,
Prin truda ei, zidind minunea,
Îngemănatu-le-a-n cuvânt.

Cuvântule-ntristat! Răsune
Cu jale-n inimi vocea ta!
În doliu-mbracă-te, Uniune,
Și niciodată n-o uita!

Paul ȘOUCALIUC

Mychailo Tkaci

Născut în anul 1932, în satul Lucăceni, regiunea Cernăuți, Mychailo Tkaci este unul dintre primii laureați din Bucovina ai Premiului de Stat al Ucrainei „Taras Șevcenko“, fiind un poet binecunoscut nu numai în Ucraina și România, ci și pe alte continente.

El este autorul minunatelor cântece ucrainene *Maricika, Frasinii, Neaua albă de pe frunza verde, Lebedele albe, Fântâna de lângă drum, Fiule, zboară cocorii, A venit rândunica, Alina - călina, Cărarea spre rai*, precum și al poemului-feeerie *Bădăranul* și al poemului cinematografic *Mâinile pe cârmă*.

În anul 2002, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, Editura „Adevărul kievean“ din Kiev îi tipărește culegerea masivă „Struna“, care cuprinde poezii din volumele „Anotimp înalt“, „Iarnă târzie“, „Cerule ochilor tăi“, „Pas peste orizont“, precum și traduceri din Mihai Eminescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Nicolae Labiș, Ioan Alexandru etc.

În cele ce urmează, propunem cititorilor câteva traduceri din volumul „Iarnă târzie“, apărut în anul 1997 la Editura Prut din Cernăuți.

Ziua îngerului

La primul ger, sub ochiul stelei drag,
A apărut pe-un cal imaculat
Și soarta s-a înzăpezit în prag,
Și totul parcă-n nea s-a îmbrăcat.

Pe glia neobișnuit de caldă
Fulgi albi cădeau precum pufosul voal,
Iar de pe cal cel înger de zăpadă
Zâmbind a scânteiat ca un cristal.

Pe umeri aripi largi desfășura,
În ochi - nădejde, dragoste, credință.
Sufletul meu uimit îl adora
Blând respirând sub dalba lui velință.

Miracolul pufos împodoba
Cerescul cel divin și-nalt al slavei,
Iar calul alb smerit se apleca
Punând în prag însemnele potcoavei.

Sub semn divin se luminase casa,
Înconjurând-o albe rândunici,
Cămașă nouă parcă îmbrăcase,
Ștergare albe așternând pe prici.

Uimit de cântecul privighetorii,
Bunul meu înger a descălecat,
Cu fruntea luminând, ca păzitorii,
Sub aripa-i de înger m-a luat.

Opțiune

Frumosul și-adevărul vin în grabă
Ca să le dau eu dreaptă judecată,
Curate, precum roua, mă întrebă -
La ce țin eu mai mult în viața toată.

Am spus că adevărul toți preferă,
Că el e necesarul și folosul,
Dar adevărul prin frumos se oferă,
Și eu, într-adevăr, aleg frumosul.

Prezentare și traducere din limba
ucraineană de ION COZMEI